

en ombyggnad. Senare, 1877, har huset blivit moderniserat. Se Apotek!

Trottoarer. Fråga om anläggning av gångbanor i huvudstaden väcktes 1845, och fyra år senare gavs bestämda befallningar härom, likaså föreskrevs, att vid gatorna ej fingo uppföras utom huset belägna trappor.

Trotzgränd. Se nr 79 Västerlånggatan!

Nr 2 A och 2 B Trångsund, nr 1 Storkyrkobrinken, härstamma från 1600-talet.

Nr 4 Trångsund. Källaren har murar från medeltiden, valv från senare tid. Den ännu kvarstående byggnaden med dess rikt skulpterade kalkstensportal och långa förstuga samt trappuppgång med kryssvalv och prydliga takkrokar är från 1600-talets förra hälft, då den uppfördes i fyra våningar, av vilka de övre äro utkragade över den nedre. Fasaden prydes av ankarjärn med voluter och upprullat blad. 1811 tillkom den femte våningen.

Nr 6 Trångsund. Förstugan med dess kryssvalv har kännetecken från 1600-talet. Huset tillhörde år 1700 »salig Lyderts (Adlerschiölds)» arvingar. Han dog s. å. Fadern, Hans Bartels, död 1664, har troligen byggt huset, som på gårdssidan har x-formiga ankarslutar. Se nr 2 Skärgårdsgatan! Emedan det är synligt över kyrkogården till Slottsbacken, har det förmodligen erhållit sitt prydliga krön med runda fönster och urnprydd barriär. Omkring 1780 lät handlanden Johan Georg Stutén ombygga huset, som ännu har sin gustavianska prägel kvar.

Nr 8 Trångsund. Källaren har rester från medeltiden. Ankarslutarna med sirliga voluter och upprullat blad likna dem, som finnas å Arvfurstens palats, nr 1 Fredsgatan. Husets nuvarande utseende tillkom under 1750-talet.

Nr 10 Trångsund, nr 4 Spektens gränd. En i sockeln vid Spektens gränd inmurad, med tjära bestruken sten, som bär ornament och inskriften »Anno 165—», torde angiva husets ålder. I slutet av 1700-talet och 1864 blev det ombyggt.

Det närliggande huset vid Spektens gränd är enligt upp-
lysning i kartuschen ovan porten byggt 1667 av okänt herrskap
och omgestaltades under 1800-talet.

Nr 14 Trångsund innehades vid 1600-talets slut av den store
husägaren Lydert Bartels, adlad Adlerschiöld, död 1700.
Källaren Backi vapen var i slutet av 1800-talet här inrymd.

Träsktorget. Se Roslagstorg!

Nr 1, 3, 5, 7 Trädgårdsgatan hava murar med ålderdomliga
ankarslutar, raka, y- och x-formiga. Gatan har sitt namn
efter den i närheten fordom belägna slottsträdgården.

Tyska brunnen. Överbyggnaden uppfördes 1787 efter rit-
ning av arkitekten Erik Palmstedt.

Tyska brinken benämndes under 1500-talet Kråkgränden.

Nr 17 Tyska brinken. Se nr 52 Västerlånggatan!

Nr 24 Tyska brinken. Se nr 50 Västerlånggatan!

Nr 28 Tyska brinken. Se nr 34 Skomakargatan!

Nr 32 Tyska brinken. Se 38 Stora Nygatan!

Nr 34 Tyska brinken. Se 25 Lilla Nygatan!

Tyska kyrkan. Under medeltiden översteg det tyska bor-
gerskapet i Stockholm ofta det svenska till antalet. Det oak-
tat hade tyskarna ingen kyrka. Först 1558 väcktes fråga om
särskild gudstjänst för dessa. I början torde den hava hållits
i Storkyrkan, men 1570 upplät konung Johan III därtill den
på södra sidan om klosterkyrkan å Gråmunkeholmen belägna
s. k. konventsstugan. Längre dröjde det dock ej, innan »Klos-
terlasse», Laurits Nielsen eller Laurentius Norvegus, en ivrig
jesuit, med konungens tillstånd började där inrätta ett katolskt
teologiskt institut, collegium regium.

Nu, 1571, erhöilo tyskarna tillåtelse att vid Svartmangatan
på den tomt, där Svartbrödraklostrets kapell stått, bygga en
kyrka, men denna blev aldrig uppförd. Först år 1607 blev
S:t Gertruds kapell, i hörnet av Svartmangatan och Tyska
brinken, då Svartbrödra- och Kindstugatorna, upplåtet för
tysk gudstjänst. Efter bekräftelse härpå av Gustav Adolf
1612 började tyskarna 1619 utvidga och förbättra denna
byggnad.

År 1636 anförtroddes åt arkitekten Hans Jakob Kristler från Strassburg, fältherren Jakob De la Gardies byggmästare, att göra en vidlyftigare ombyggnad, genom vilken kyrkan blev bredare. Den del, som är mellan pelarna och södra väggen, tillbyggdes då. 1642 stod kyrkan fullbordad.

Kyrkans äldsta delar, det forna S:t Gertruds kapell, ligga alltså i norr och öster utmed de nyssnämnda gatorna.

Tornet, som Johan III grundlagt, uppfördes 1613—1618 men blev vid en eldsvåda den 7 okt. 1878 förstört, varefter det nuvarande tillkom.

Huvudingången till kyrkan, som undergått många reparationer, är på södra sidan från kyrkogården.

Portalen har årtalet 1643 samt inskriptionen: »Verbum divinum manet in æternum (Guds ord består evinnerligen).» Överst stå Tron, Hoppet och Kärleken och vid sidornas kolonner Kristus och Moses. I portalens övre del, tympanon, läsas bokstäverna S. G. (S:t Gertrud)

I järnporten vid Tyska brinken synes S:t Gertruds bild, och däröver läses: »Fürchtet Gott! Ehret den König!»

Vid ingången till kyrkogården från Svartmangatan äro två stentavlor med tyska inskrifter. Den ena bevarar 200-årsminnet av kyrkans tillvaro. Översättningen lyder: »Då Gustav III besteg sin fäderneärvda tron, då tyskarnas kyrka nu sedan två århundraden hade okränt åtnjutit de av Johan III skänkta rättigheterna, blev denna port till kyrkans förgård inrättad och till minne härav detta inristat år 1771.»

Å den andra läses: »Zu Gottes Ehren haben Jurgen Wlfson Sneckenborch auf Nornes und sein Geschlechte diesen tomt von 9 elen der Teutschen Kirchen zum ewigen Gedechnisse verehret. A:o 1609.» Jurgen (Ulvsson) Sneckenborch skänkte då, såsom den med hans och hans frus vapen försedda stenen meddelar, en angränsande tomt till kyrkogård.

Genom köp av närliggande tomter blev kyrkogården utvidgad i öster och söder och erhöll plats för gravkor och andra byggnader.

Det nuvarande altaret är en skänk av Johan Brehmer och uppfört 1659. Däri äro infattade Brehmers och hans frus porträtt. Altartavlan, som är delad i tre avdelningar, föreställer Kristus, döpelsen och nattvarden. Vinkannorna och kalkarna bära årtalen 1632 och 1670.

Den äldre altartavlan av trä är uppställd i kyrkans sydöstra hörn, föreställer Kristi uppståndelse och krigsknektarna, anses härstamma från 1500-talet och har inskriften: »Cordt Thor Helle Borger tho Lübeck.» Där står också dopfunten, ett augsburgerarbete från 1600-talet av drivet silver, framställande Kristi döpelse.

Predikstolen av ebenholts och vit marmor förärades åt kyrkan 1660 av ett tyskt herrskap enligt den därå anbragta inskriptionen: »Deo et templo posuerunt Petrus Hansens et Anna Steker 1660 (Åt Gud och kyrkan uppsatte P. H. och A. S. denna predikstol 1660).» Se nr 65 Västerlånggatan! Emellan kolonnerna, som omgiva predikstolen, är en mängd bilder av alabaster.

På norra sidan om altaret uppfördes 1672 den rikt sirade kungliga stolen. Under denna är sakristian. De tre läktarnas yttersidor, även de undre, prydas med tavlor, till vilka ämnen hämtats ur religionshistorien. I den västra förstugan finnas utmärkta porträtt av Luther och Melancton.

På kyrkans västra kolonn läses: »Anno 1641. Got zu Ehren, der Kirchen zum Zihrat hat Johan Brusenhagen diesen Pfeiler vorehret. An Gottes Segen ist alles gelegen.» I takvalvet vid samma pelare synes ett vapen med årtalet 1642 och namnet Henrik Fleming.

Från 1767 till 1775, då Börsen byggdes, begagnades den stenlagda kyrkogården till samlingsplats för stadens handlande.

Tyskarna begrovo först sina lik å andra kyrkogårdar och där-efter, från 1650-talet, å sin egen. Då de emellertid ej fingo fortsätta härmed, emedan deras kyrkogård låg så nära bebodda hus, började de 1717 på de södra och västra sidorna uppföra underjordiska gravvalv, vilka indelades i enskilda gravar och den allmänna graven. Sedan 1859 få inga lik gravsättas här.

S:t Gertruds gillesstuga nämnes 1353. Där hade stadens borgare sammanträde 1389 för att stilla de oroligheter, som uppkommo mellan tyskar och svenskar vid konung Albrekts avsättning, och där blev riksmarsken Karl Knutsson Bonde 1448 vald till Sveriges konung. Erik XIV skänkte 1561 gillesstugan till sin broder Johan med villkor att där ej anläggas någon fästning.

Nr 1 **Tyska skolgränden**, som ombyggdes omkring 1760, har tro-
ligen murar kvar från 1600-talshuset. Se nr 8 Skärgårdsgatan!

Tyskbagarbergen och **Tyskbagargatan** äro uppkallade efter tyske bagaren Martin Kammecker, som omkring 1670 där uppförde en kvarn. Såväl denne som sonen Joakim ägde flera tomter på Ladugårdslandet. Bergen genomspändes 1861—1867. Se Nybrogatan!

* * *

Ugglevikskällan, en forntida offerkälla, nordväst om Ladugårdsgärdet, till vilken vallfärder företogs natten till trefaldighetsdagen, och vars vatten ansågs vara hälsobringande, är än i dag föremål för besök vid samma tidpunkt, men anledningen är av helt annan art, och de »vallfärdande», som ej längre anses tillhöra befolkningens högre klasser, befinna sig under polis-
upsikt.

I det närmaste grannskapet av källan, antagligen söder därom, låg fordom gården Husarne, efter vilken Husarviken bevarar namnet, och norr om denna, sannolikt vid Fiskartorpet, byn Unnaröra, sedan kallad Helgeandsledaren, i vars närhet den nya kungsladugården anlades i mitten av 1500-talet. Laduviken, nordväst om Fiskartorpet erinrar ännu om denna anläggning. Ugglaskjulsängen eller Uggleängen i denna trakt nämnes i äldre tider. Uggleviken är nu nästan alldeles igengrundad. Se Fiskartorpet, Ladugårdslandet!

Ulrika Eleonora kyrka. Lidarnön och Liderne äro de äldsta namnen på Kungsholmen, därefter kommer dels Munkliderna,

dels Munklägret. På denna skogbeväxta och föga odlade holme hade munkarna sina nothus och även begravningsplatser, vilka antagligen givit upphov till den sista benämningen. Då på 1640-talet plats röjdes på holmen för uppförande av bostäder, uppgrävdes en mängd likkistor »och de dödas ben däruti».

Området hade under tidernas lopp sålts eller skänkts till de i Stockholm varande munkklostren och helgeandshusen enligt handlingar från 1390, 1439 och många av de följande åren, ända tills klostrens ödestimme slog under Gustav Vasas tid och Munklägret blev kronans egendom. Den glest befolkade holmen och Solna församling, till vilken den av ålder hade hört, lades 1529 under S:t Nikolai men avsöndrades 1636 därifrån mot ersättning av Lovön, som 1711 blev eget pastorat. 1643 lades Munklägret under S:t Klara, och 1671 erhöilo invånarna i denna alltmer bebyggda stadsdel rättighet att bilda särskild församling.

På holmen funnos då två tegelbruk, det ena beläget mitt emot Rörstrand, det andra mitt emot Långholmen, där Rålambshov nu ligger. I synnerhet utmed sjön voro bostäder uppförda, och deras ägare, som huvudsakligen utgjordes av hantverkare, däribland garvare, vant- och klädestillverkare och kloekgjutare, fingo följande år privilegier som borgare.

Då uppstod också tanken på uppförandet av en egen kyrka för den här bosatta menigheten. En handlande och klädestillverkare Anders Slorff hade av drottning Kristina erhållit tillstånd att å holmen anlägga en verkstad, där han drev sitt yrke. Efter hans död skänkte änkan 1672 denna byggnad till kyrka och inköpte området däromkring, varibland även Kvarnberget, som började bortsprängas. Samma år invigdes träkyrkan av biskop Lars Stigzelius. I sitt invigningstal skall han hava föreslagit, att denna Stockholms västra förstad skulle kallas Karls holme och kyrkan Karls kyrka, men konungen, Karl XI, säges med anledning därav hava yttrat: »Efter Ridarholmen ligger här vid staden och Drottningholm ett stycke härifrån, varför må icke Kungsholmen ligga däremellan?» Därmed var holmens namn bestämt.

Redan följande år, 1673, lades enligt inskriptionen å östra muren grunden till den nuvarande kyrkan, till vilken arkitekten Mattias Spihler gjort ritningen, men arbetet bedrevs lamt och avstannade. Då genom vådeld den nämnda tillfälliga kyrkan 1679 brann ned, måste församlingen, som endast utgjorde 193 personer, av hovkanslern Nils Gripenhielm hyra gudstjänstlokal i en annan träbyggnad vid Stora gatan, nu Hantverkargatan, på det nuvarande Serafimerlasarettets område. Konungen blev emellertid missnöjd med dröjsmålet och hushållningen vid bygget, varför han pådrev det med kraft, så att kyrkan i nov. 1688 kunde invigas. Akten förrättades av ärkebiskopen Olof Svebilius, katekesens utgivare. Kyrkan, som är en efterbildning av Katarina, kallades Ulrika Eleonora efter den fromma drottningen. Ännu återstodo dock både valv och torn. Tills vidare var kyrkan täckt med ett brädtak, vilket 1755 utbyttes mot ett annat av järnplåt, och två år senare fullbordades valvbyggnaden men först 1810 tornet, så att kyrkbygget i sin helhet fordrade 137 år.

Kyrkans förnämsta prydnad är altartavlan, som är ett verk av Fredrik Westin, född 1782, död 1864, och föreställer Kristi uppståndelse. Den uppsattes 1824 i stället för den gamla, vilken blivit skänkt av Nikolai församling och hade tagits av Gustav II Adolf i ett jesuitkloster i Braunsberg. I kyrkan finnes också ett originalporträtt av den store konungen. Över dörren till sakristian är en tavla med underskriften »Madonna med barnet». Den första predikstolen var en skänk från Storkyrkan, till vilken den förärats av köpmannen Anders Larsson. Se Storkyrkan! Till den nya kyrkan skänkte änkefru Elsa Guthermuth 1701 en dyrbar dopfunt och fröken Emerentia von Düben ett döpelsefat av silver. Bredvid dopfunten står Kristus, välsignande barnen, och runt därom på en inhägnad de fyra evangelisterna. Den förstnämndas make, Coelestin Friedrich Guthermuth, hade varit drottning Ulrika Eleonora d. y:s lärare och gjorde stora donationer. Han ligger begravnen i Kung Karls kyrka i Kungsör. Många epitafer hugfästa minnet av medlemmar från ätterna Knorring, Adelcrantz, Fleming,

Gripenhielm, Lichtone, av garvaren Jakob Westin, bokbindaren Bengt Höök m. fl.

Kyrkogårdens järnstaket utmed Hantverkargatan är en skänk av Samuel Owen. Den östra kyrkporten, som uppsattes på samma sida, hade förut tillhört Riddarholmens kyrkogård och stått mittför Riddarholmsbron.

Vid kyrkans östra sida är en inskriptionstavla, som upplyser, att gravkoret »tillhör handelsman Hans Lenman, född 1683, död 1739, hans hustru och arvingar». Se nr 22 Fleminggatan. Bredvid nämnda grav ligger Westinska gravkoret.

På kyrkogården vilar under en enkel vård »Vitalis», skalden Erik Sjöberg, »en av de ädlaste och kraftigaste sångare, som Sverige fostrat». »Vänner av den fosterländska dikten reste vården 1862.» Han föddes 1794 i Ludgo i Södermanland, blev 1824 fil. doktor, förtjänade ett knappt bröd som privatlärare och dog på Serafimerlasarettet 1828. Erik Gustav Geijer utgav hans dikter.

I kyrkogårdens nordöstra hörn är en minnesvård med namnet v. Döbeln inom en orm, som biter i stjärten. Där vilar överfältläkaren, professorn Johan Wilhelm von Döbeln, född 1785, död 1846.

Urvädersgränd. I början av 1500-talet omtalas flera borgare med namnet Uhrwäder eller Uhrwed. På 1530-talet hade gränden i Staden det nuvarande namnet. Simon Uhrwäder har givit namn åt kvarteret Uhrwädersklippan. Aven från Götgatan leder en gränd med samma namn.

* * *

Vallíngatan, förut Rörstrandsgatan, är uppkallad efter ärkebiskopen J. O. Wallin, som hade varit kyrkoherde i Adolf Fredrik.

Nr 10 Vallíngatan. Se Skrå!

Nr 26 Vallíngatan. Tillstånd att bygga ett tvåvåningshus erhöll 1797 klockgjutaren Karl Fredrik Grönvall.

Sedan 1862 har Farmaceutiska institutet, stiftat 1845, här sina lokaler. Det hade förut tillstånd att begagna Karolinska institutets laboratorium.

Nr 40 Vallingatan ägdes 1737 av brandvakten J. Theman och 1804 av Maria Magdalena församlings fattighusdirektion, hade sedan flera ägare och kom 1867 i klockgjutaren F. M. Breitholtz besittning.

Wahrendorffsgatan är uppkallad efter hovmarskalken Martin Wahrendorff, som uppförde och ägde ett nyligen rivet hus i gatans norra hörn vid Kungsträdgårdsgatan. Namnet på gatan, som blev trafikled först under 1800-talet, förekommer först 1858.

Nr 1 Varvsgatan. Gubbhuset, stiftades 1788 och grundades på gåvor av Stockholms borgerskap. Ingen fick i inrättningen intagas, som ej varit borgare i Stockholm och blivit »åldrig, avsigkommen och vanför».

Borgerskapets gamla gubbhus med dithörande åbyggnader, f. d. nr 18 Hornstullsgatan, är vackert beläget bland höga lindar och erinrar om en gammal herrgård med flyglar och andra hus. De flesta av inrättningens hus äro uppförda på 1700-talet. I huvudbyggnaden äro även träportarna ursprungliga och försedda med droppornament. I en av de mindre är likboden, som har svarta väggar, prydda med vita stjärnor, och tak med det »allseende ögat» i mitten. Till gubbhuset hör också egendomen Nybohov vid Liljeholmen.

De gamla boningshusen äro nu uthyrda, sedan det nya, större och bekvämare gubbhuset uppförts mitt emot på Högalidsbergen.

Nr 22 Vasagatan, f. d. Klara Strandgata, Kirsteinska huset, nu ombyggt till hotell Continental, inrymde på 1860-talet musikaliska akademien, som stiftades 1771 av Gustav III. Den första planen till en sådan hade uppgjorts av kapellmästaren och orgelnisten vid Storkyrkan Ferd. Zellbell. Förut hade här givits skådespel på den i huset inredda s. k. Lilla teatern samt offentliga baler och maskerader. Kirsteinska trädgården upptog en del av platsen framför Centralbangården.

Volmar Yxkullsgatan. Volmer Yxkull, livländare, var här tomtägare i mitten av 1600-talet.

Nr 27 Volmar Yxkullsgatan, år 1723 kallat grevliga Hornska palatset, är annex till Maria sjukhus. Palatset, en malmgård,

torde vara uppfört i holländsk stil på 1670-talet av bruksägaren Jakob Momma, som 1669 adlades med namnet Reenstierna. Det ägdes 1800 av klädesfabrikören J. Hoving och hade en vacker trädgård, »där ägaren icke missunnar beskedeligt folk att promenera». Se Renstjernasgatan!

Nr 2 Värmdögatan, f. d. Stadsträdgårdsgatan, »Mallongen». Daniel Young, en kringvandrande engelsman, som fick fast fot i Stockholm, anlade här en vävnadsfabrik. Han adlades 1666 med namnet Leijonancker. Vid början av 1700-talet ägdes området av fabrikskommissarien Jakob Lagerstedt, på 1720-talet av kommissarien Hans Ekman, i mitten av århundradet av ridderskapet och adeln, som uthyrde det till fabrikören på Barnängen Karl Apiarie och fabrikören Johan Kristian Madelung. Till egendomen hörde en stor trädgård, vilken då användes för tobaksodling.

Madelung var fransman eller engelsman. Efter honom, vars namn förvrängdes till Mallongen, har huset, som under senare delen av 1800-talet uppläts till folkskola, blivit uppkallat. Omkring 20 år bodde Madelung här.

På 1830-talet fördes där ett uppsluppet liv, enär i huset, vilket befolkades av både spinnerskor och vävare, hade inrättats en krog, som förestods av »Lovisa», hustru åt en fältväbel. Till följd av det buller och bråk, som här rådde, sålde dåvarande ägaren, fabrikören K. F. Hornberg, området till en trädgårdsmästare Gimberg, varefter egendomen ännu några gånger bytte ägare. Se 55 A Södermannagatan!

Huset anses påminna om Jean de la Vallées verk och kan möjligen vara uppfört efter dennes eller någons av hans lärjungar ritning.

Nr 55 Värmdögatan är ett väl bibehållet hus, som på gårds- sidan bär årtalet 1749.

Västerlånggatan hette under medeltiden Långa gatan västan mur. Dess norra del kallades Norreportsgatan och Smedjegatan, emedan stadens smedja låg där. Sedan tillkommo flera sådana. 1550 funnos där fem smeder, en kopparslagare och en plåtslagare, sannolikt harneskmakare.

Nr 19 Västerlånggatan, nr 18 Prästgatan. Huset har medeltidsanor i murarna och källaren, nämnes 1528 och 1552 Stads-
huset och 1700 Storkyrkans hus, blev antagligen vid den tiden
ombyggt, fick säteritak och takkupor, av vilka den åt Präst-
gatan vettande är försedd med hissboom. Över den ena av
ingångarna vid denna gata är ett brandförsäkringsmärke av
bly från 1700-talets mitt. Det är omgivet av en ram med för
nämnda århundrade och slutet av 1600-talet kännetecknande
droppornament.

Nr 21 Västerlånggatan, nr 20 Prästgatan, har fasaden i det
närmaste oförändrad från nybyggnadsåret 1753.

Nr 27 Västerlånggatan, nr 26 Prästgatan, bestod ursprung-
ligen av tre hus, vilka revos 1801, då arkitekten Erik Palmstedt
här lät uppföra sitt ståtliga palats.

Huset ligger på gränsen mellan Uppland och Södermanland,
varom den i väggen insatta stenen upplyser: »Uplandz och
Sudermannalandz skillnad.» Då gränsstenen 1633 var all-
deles förfallen, tillkom en ny på ärkebiskopen Petrus Kenicii
anhållan. Då denna 1680 sönderkördes, uppsattes den nuva-
rande på väggen. Se Stockholm 1660!

I ett av de föregående husen hade Palmstruchska banken och
sedermera överståthållarämbetets kansli sina lokaler. Johan
Palmstruch, kommissarie i kommerskollegium, född holländare
och inflyttad från Riga, erhöll 1656 privilegium att i rikets
städer inrätta bank- och växelkontor. Hans bank, som kom
på obestånd, efterträdde 1668 av rikets ständers bank, som
nu kallas Sveriges riksbank.

Nr 33 Västerlånggatan, nr 32 Prästgatan. Husets ringa bredd
och dels enkla, dels x-formiga ankarslutar tyda på hög ålder.
Genom reparation 1871 förändrades husets utseende väsentligt.

Nr 35 Västerlånggatan, nr 34 Prästgatan, är från 1600-talets
mitt att döma av portalen vid Prästgatan, särskilt dess klot-
krön med husnumret. Ankarslutarna där äro runt x-formiga.

Nr 37 Västerlånggatan, 36 Prästgatan, har sina murar och
ankarjärn från 1600-talet. Då huset 1768 iståndsattes, ut-
byttes torvtaket mot tegeltak.

Nr 39 Västerlånggatan, nr 38 Prästgatan. Murarna, som prydas av vertikala ankarslutar med upprullat blad, stamma från 1600-talet, likaså den ålderdomliga ingångsporten med oval ljusöppning och »källarhals», nedgång till källaren, vid den senare gatan. En sådan utom själva byggnaden belägen nedgång till källaren anses stamma från medeltiden, och i varje fall äro hus med dylika anordningar ej yngre än från början av 1600-talet.

I mitten av 1600-talet nämnes »välborne Claes Wunsch» såsom ägare. Han sålde huset 1684 till regementsfältskären Hassel Thielemannus Rose, efter vilken det benämndes Hasselska huset. Denne var gift med Anna Grubbens, som förut äktat tre fältskärer, Förster, Böttiger och Lifländer. Efter mannens död 1689 behöll änkan huset, som, då hon 1702 avled, övergick till hennes barn och efter dem fick många och nya ägare.

Nr 41 Västerlånggatan, nr 40 Prästgatan, nr 6 Kåkbrinken. Källaren har medeltida kryssvalv. Av det hus, som byggdes här under 1500- och 1600-talen, kvarstå murar med x-formiga och vertikala ankarslutar vid Kåkbrinken.

Nr 43 Västerlånggatan, nr 42 Prästgatan, har källaren från 1500-talet. Huset ovan är från mitten av 1700-talet.

Nr 45 Västerlånggatan, nr 44 A, B Prästgatan, har källaren från 1500-talet. Omkring år 1700 funnos här två hus, av vilka det södra sedan 1758 inrymde krogen Rostock. Slutstenen i dess portal var försedd med ett änglahuvud, som förvaras i källaren. 1849 sammanslogos de båda husen. Portgången vid Västerlånggatan har tre kryssvalv.

Nr 47 Västerlånggatan, nr 46 Prästgatan, bestod år 1700 av två hus, vilka i senare tid sammanslagits.

Nr 49 Västerlånggatan, nr 48 Prästgatan, som har källaren från 1500-talet, är av oviss ålder.

Nr 51 Västerlånggatan, nr 50 Prästgatan, har i murarna vertikala ankarslutar och fanns omkring år 1700.

Nr 53 Västerlånggatan, nr 52 Prästgatan. Av det hus, som fanns här omkring år 1700, kvarstå murarna med y-formiga

ankarjärn vid Västerlånggatan och troligen den kryssvälvda portgången. Ombyggnad skedde 1790 och 1858.

Nr 55 Västerlånggatan, nr 54 Prästgatan, fanns år 1700 och påbyggdes 1792 för möbelhandlaren K. A. Grevesmühls räkning.

Nr 57 Västerlånggatan, nr 56 Prästgatan. Huset har i ankarlutarna med voluter och den s-formiga portklappen 1600-talsminnen. Det ombyggdes på 1700-talet och har sitt utseende däriifrån.

Nr 59 och 61 Västerlånggatan, nr 58 och 60 Prästgatan, funnos år 1700. Det senare, som har gaffelformiga ankarslutar i bottenvåningen, moderniserades 1857.

Nr 63 Västerlånggatan, nr 62 Prästgatan, härstammar från början av 1700-talet och omgestaltades 1874.

Nr 65 Västerlånggatan, nr 64 Prästgatan. Å portalen vid den förra gatan är en inskriptionstavla, varå läses: »I. H. S. Anno 1660. Soli Deo Gloria. P. H., A. H. S. (Jesus hominum salvator [Jesus människornas frälsare]. År 1660. Åt Gud allena äran. Peter Hansen. Anna Hansdotter Stecker.)»

Härav kan man döma om husets ålder och byggherrskap. Portalen vid Prästgatan är samtidig med den förstnämnda, vilken torde hava haft samma mästare som portalen till nr 20 Stortorget. Murarna hava ankarslutar med voluter och upprullat blad och ekporten övergaller och pryddig ringformig portklapp.

Peter Hansen, en inflyttad holsteinsk klädehandlare, var kyrkoföreståndare i tyska församlingen och har skänkt kyrkan den ännu befintliga predikstolen. Han dog 1662, är stamfader för adliga ätten Rosenhoff och ligger jämte maken begravnen i Tyska kyrkan. Huset påbyggdes 1776 och moderniserades 1908.

Nr 67 Västerlånggatan, nr 66 Prästgatan. Den vid den senare gatan belägna husdelen torde vara uppförd före 1650. I förstugan en tr. upp från Västerlånggatan finnes inom ramverk ett ormliknande föremål och en duva, hållande en olivkvist, och två tr. upp en örn med ungar. Kökstaket en tr.

upp är prytt med ornament, liknande halmkärvar, och kökstaket två tr. upp med en gryta, hängande över flammande eld. Det föregående huset ägdes 1665 av fältmarskalken friherre Henrik Horn till Marienburg och efter denne av kyrkoherden i tyska församlingen Kristoffer Bezelius, vilken under senare delen av 1600-talet torde hava byggt det ännu bestående huset. Förstugan med dess valv, trappgången, portarlerna vid de båda gatorna, portarna och portklapparna äro samtida. Bezelius dog 1689. År 1799 gjorde köpmannen Karl Adolf Grevesmühl en påbyggnad vid Västerlånggatan.

Nr 69 Västerlånggatan, nr 68 Prästgatan, har sina kryssvälvda förstugor kvar från 1600-talet ävensom raka ankarlutur i murarna.

Nr 71 Västerlånggatan, nr 70 Prästgatan, ägdes omkring år 1700 av tyska församlingens kyrkoherde Egidius Strauch, som möjligen byggt huset en tid förut. Portgången och nedersta trappan äro försedda med kryssvalv, porten vid Västerlånggatan har elliptisk ljusglugg och en ormliknande portklapp från byggnadstiden.

Nr 73 Västerlånggatan, nr 72 Prästgatan, har raka ankarlutur med upprullat blad. Huset, som år 1700 ägdes av assessor Karl Wattrang, moderniserades 1909.

Nr 75 Västerlånggatan, nr 74 Prästgatan. Ankarlutarna vid Prästgatan bilda årtalet 1630. Huset, vars äldste kände ägare var biskop Feijf, moderniserades 1899.

Nr 77 Västerlånggatan, nr 76 Prästgatan, har murar och ankarlutur från det hus, som fanns på platsen omkring år 1700.

Nr 79 Västerlånggatan, nr 78 Prästgatan. Vid den förra gatan hade Stockholms borgmästare Gorius Holst under början av 1500-talet ett stenhus, som 1515 köptes av hans svåger, rådmannen Märten Lehus, Lehusen eller Leuhusen, från Brabant. 1573, då det ägdes av Hans Lehus, var det gammalt och förfallet. Tomten har i fyra generationer tillhört denna släkt. Troligen har nämnde Märten uppfört det nuvarande huset, vilket ombyggdes i början av 1700-talet. Portalen vid

Prästgatan är uppsatt under 1600-talets senare hälft. Från samma tid är också portgången med dess kryssvalv och ankarlutarna, vilka vid den närliggande igenstängda gränden äro y-formiga.

Denna gränd, som leder upp till Tyska stallplan, är uppkallad efter den rike borgaren Mårten Trotzig, som i slutet av 1500-talet ägde alla fastigheter vid grändens södra sida. På en 1899 borttagen plåt lästes ännu namnet. På 1820-talet var den trafikerad, och på 1850-talet tjänstgjorde den som gård till nr 81 Västerlånggatan.

Omkring år 1700 kallades den Trappgränd efter de ännu delvis befintliga trapporna och på grund av sin trånghet Ledstängen. I slutet av 1700-talet benämndes den Trosgränd, Trotzgränd, Kongsgränden. Nu får den heta även Trollgränd och Drottning Kristinas gränd.

Nr 81 Västerlånggatan, nr 80 Prästgatan, är ett 1600-talshus, moderniserat på 1900-talet. Fasaden åt Västerlånggatan har delvis sitt utseende bevarat från tiden omkring 1700.

Nr 83 Västerlånggatan, nr 82 Prästgatan. På fasaden åt den senare gatan finnas två minnestavlor av sten. Den ena bär i en med ornament omgiven sköld bokstäverna A. L. och siffrorna 9. 3. (1593?) Nedanför skölden läses inom en ram: »Besker tñ tienare oh trösta honö, at stälte icke göra mig ofverwold. Psal 16(?)» Den andra tavlan visar en sköld omgiven av en bladkrans. I skölden äro två armar, som hålla en lie, samt initialerna A. M. Därunder är en skrift: »Befehl dem Herren deine Wege und hoffe auf ihn! Er wardts wohl machen. Psalm XXXVII.»

Fasaden åt Västerlånggatan eller Järntorget moderniserades 1865. Husets avrundning vid torget angiver den forna stadsmurens riktning.

Nr 4 Västerlånggatan, nr 4 Mynttorget. I hörnet vid Salvigränd låg vid 1600-talets slut ett litet hus, som ägdes av Kristofer Wulff »Guldsmed». Troligen fick huset till följd av skylten, en medalj e. d., namnet Penningen. Å den övriga tomten låg ett större hus, »Sahl. Salwije huus». Båda dessa fingo vika,

då presidenten Karl Albrekt Rosenadler 1764 uppförde det nuvarande palatset, i vilket Stockholms stads brandförsäkringskontor 1801 inflyttade. Detta inrättades 1746, led svåra förluster genom eldsvådorna 1751 och 1759 men räddades ur sin svåra belägenhet genom köpmannen Charles Tottie, över vilken direktionen som tacksamhetsbevis lät slå en skådepenning.

I detta hus hava apoteken Morianen och Kronan varit inrymda. Se Apotek, Eldsvådor!

Nr 6 Västerlånggatan, nr 1 Salviigränd. Ett här beläget, Olof Kanngjutare tillhörigt hus revs 1651 och ersattes av ett hus, som 1755 ombyggdes av hovrättsrådinnan Katarina Gripenstedt och då erhöll den nuvarande fasaden.

Nr 10 Västerlånggatan har åt gårdssidan murar och ankar slutar från 1600-talet. Huset är förenat med det moderniserade nr 8 genom ett tunnvalv över Klockgjutargränd och genom ett annat sådant med

nr 12 Västerlånggatan. 1660 nämnes gränden, »över vilken Hans Kålmäters valv byggt är». Vid gränden, uppkallad efter honom, är muren utkragad över bottenvåningen, vilket visar, att en äldre, möjligen medeltida husmur, blivit påbyggd. Hans Kolmäter ägde även nr 2 Urvädersgränd, som genom ett tunnvalv sammanbyggdes med

nr 14 Västerlånggatan, vilket uppfördes efter gatregleringen 1651 och då tillhörde välborne Jäspér Nilsson, som även ägde det angränsande nr 8 Storkyrkobrinken. Vid slutet av 1600-talet var Lydert Adlerschiöld dess ägare. Se nr 2 Skärgårdsgatan! Sedan 1700-talet hava nr 12 och 14 varit sammanslagna. Under 1800-talet hava de moderniserats.

Nr 16 Västerlånggatan, nr 7 Storkyrkobrinken. Härinne hade vinhandlaren Martin Bellman i hörnet vid Västerlånggatan och Gråmunkegränd i slutet av 1700-talet krogen Duvan, som lär hava funnits sedan 1640. Rörelsen upphörde, då skandinaviska kreditaktiebolaget här och på angränsande tomter uppförde sitt hus. Duvan i källarsalen sades hava tillhört Jakobs kyrka.

Nr 18 Västerlånggatan, »Churfursten», tillhörde 1682 presidenten Nils Rosenfelt och har sin 1700-talsgavel bevarad.

Nr 24 Västerlånggatan, nr 1 och 2 Gåsgränd. Portalen i grändhuset nr 1 härrör från 1600-talet liksom ekporten och den ringformiga portklappen. Källaren och bottenvåningen vid Västerlånggatan torde hava medeltida ursprung. Grändhusens portgångar hava kryssvalv. Under 1700-talets förra del sammanslogos husen, då även tunnvalvet tillkom. Husets ägare i mitten av samma århundrade var skinnaren Nikolaus Björk. Denne uppsatte över vardera porten vid gatan, såsom skylt ett stenornament med ett däri uthugget kattliknande djur. En sägen berättar, att en katt hoppat ut genom ett fönster och blivit förstenad (— i två exemplar).

Nr 26 Västerlånggatan härstammar från 1600-talet, har raka ankarlutar med upprullat blad och bestod ursprungligen av två hus, som sammanbyggdes under 1700-talets senare del. En av portarna vid Sven Vintappargränd är från 1600-talet.

Nr 28 Västerlånggatan. På en äldre karta står skrivet över tomten »Tolle Bane», vilket möjligen betyder Tolle Banér eller Dulle Banéren (den stollige B.), riksrådet Gustav Adam Banér, den store fältherrens son, känd för otaliga äventyr, ej minst äktenskapliga, och död 1681. Denne har måhända ägt området och därå befintliga två nu sammanbyggda hus.

Nr 30 Västerlånggatan. Murarna i nr 30 torde vara uppförda omedelbart efter eldsvådan 1625 att döma efter inhuggningar å en i källaren liggande åttkantig sten, som är försedd med detta årtal och den okände ägarens initialer, M. I. D., samt bomärke i en sköld. Stenen torde hava tillhört en portal. Huset omgestaltades 1816. Se nr 1 Didrik Ficks gränd!

Nr 32 Västerlånggatan är uppfört under 1600-talets senare hälft och ombyggdes 1905.

Nr 34 Västerlånggatan har i andra våningens förstuga en inskriptionstavla, som troligen förut varit portöverstyeke. Därå läses: »Hielp Jesus Christus thil en godh lycka uthi allt vårt företagande både nu och alltid! 16 M. A. S., M. P. D. 39». Enligt denna inskrift skulle huset vara byggt av rådmannen Mikael Abrahamsson och hans hustru det angivna året. Till samma tid förskriva sig de i förstugans nischer inmurade karya-

tiderna, vilka antagligen tillhört husets portal. I mitten av 1700-talet skedde husets första ombyggnad, och senast förändrades det 1894. Gränden mellan nr 34 och 36 var igenstängd redan 1665.

Nr 36 $\frac{1}{2}$ Västerlånggatan, nr 23 Stora Nygatan. Huset upptager hela kvarteret. Murarna med ankarslutarna torde stamma från 1600-talet. Bland husets ägare har varit den rike handlanden Jean Bedoire d. y., död 1753. I portalen vid den efter honom benämnda gränden är en äldre port.

Nr 38 Västerlånggatan. Gavelsidan är krönt med ett nu moderniserat röste från förra hälften av 1600-talet, då huset antagligen uppfördes. En av ägarna har varit greve Jakob Gyllenberg, son av apotekaren i Uppsala Simon Wolimhaus. Han var Karl XI:s medhjälpare vid genomförandet av reduktionen och indelningsverket, var vitterlekare och fader till skalden Karl Gyllenberg. Se nr 6 B S:t Paulsgatan!

Nr 42 Västerlånggatan. Vid gårdssidan synas i murarna tångformiga ankarslutar med upprullat blad, rester av det hus, som här nedbrann 1625.

Nr 44 Västerlånggatan. Det 1651 här belägna lilla envåningsgavelhuset ägdes av vinhandlaren Johan Hoghusen och övergick till hans son landshövdingen och friherren med samma namn. Fadern hade i sitt sigill ett stenhus, vilket återfinnes i sonens vapen. Den rundbågiga portöppningen, som där synes, är måhända den ännu befintliga, ehuru omhuggen. Huset ombyggdes 1758. I portgången äro fem kryssvalv.

Nr 48 Västerlånggatan tillhörde 1651 kyrkoherden i Klara »mr Samel» (mäster Samuel Hammarinus).

Nr 50 Västerlånggatan, nr 28 Tyska brinken. Av det hus, som stod här i mitten av 1600-talet, finns i det västra partiet vid Tyska brinken en liten gårdsportal i behåll, en portgång med kryssvalv och i murarna ankarslutar med voluter. År 1740 uppfördes det nuvarande huset i tre våningar av »booktrickeren» L. L. Gressing. Det begränsas i norr av en igenstängd gränd.

Nr 52 Västerlånggatan, nr 17 Tyska brinken, har troligen om- eller nybyggts på 1650-talet av sidenkramhandlanden Henrik Meurman d. y. från Lübeck, stamfader för adliga ätten Mannerstedt. Huset kallas ännu Silkeshuset och Pärnan efter en i portalens överstyecke sittande päronliknande kläpp eller pärla. En annan sådan finns även i gårdsportalens överstyecke, och tre dylika, dock runda, ingå i det mannerstedtska vapnet. Nämnade pärla skall hava varit Meurmans bomärke. Portarna med ljusgluggar och den kryssvälvda portgången torde vara samtida med portalens överstyecke, som påminner om dekorationerna å Riddarhuset. Portalén härstammar från 1700-talet. Det föregående huset, som kallades Kråkehuset efter Kråkgränden, såsom Tyska brinken benämndes under 1500-talet, var anslaget till S:t Eriks kor i Uppsala men indrogs av Gustav Vasa och skänktes till Knut Andersson Lillie till Ökna, hos vilken »Daljunkern» var stalldräng och tillägnade sig ridderliga later.

Nr 54 Västerlånggatan. Det förra huset ägdes i slutet av 1500-talet av vinhandlaren Peter Skekerman från Lübeck, vilken även var »härbärgerare». 1617 inköptes det av köpmannen Peter Grönberg från Söderköping och efter hans änkas, Britta Grönbergs, död av Johan von der Hagen. Det nuvarande huset torde vara uppfört i slutet av 1600-talet att döma av alla årtal å den nu till rum med ljustak inredda gårdens portal. Där stå 1675, 1681, 1684, 1815 och bokstäver, som utgöra initialerna till namnen på åtskilliga medlemmar av sistnämnda släkt. Årtalen syfta dels på byggnadsåret, dels på de år, då reparationer företagits. Gatans prydliga portal torde härstamma från 1675. Sista mera genomgripande förändringen av huset skedde 1874.

Peter Grönbergs fader lär hava inflyttat från Schlesien och bosatt sig i Söderköping. Fru Britta Grönberg, storborgaren Mårten Trotzigs dotter, överlevde sin make i 32 år. Hon ägde många hus och tomter. Peter Grönberg, som adlades, dog 1632 som kommissarie i Hamburg. »Fru Britta Grönbergskan» bodde i huset till sin död 1665. Se nr 79 Västerlånggatan!

Nr 56 Västerlånggatan tillhörde 1651 handlanden Peter Hansson. Åt gårdssidan hava murarna tånglika ankarjärn med upprullat blad. Huset påbyggdes en våning 1780 enligt ankarlutarna vid gatan. Dess ägare var då F. I. Krey, varom ankarjärnen vid gården bära vittnesbörd.

Nr 58 Västerlånggatan har murarna delvis kvar från mitten av 1600-talet.

Nr 60 Västerlånggatan tillhörde 1638 generalriksrättmästaren Mårten Weiwitzer, adlad Rosenstierna 1630, och har antagligen byggts av honom efter 1625. Gårdshuset med den praktfulla källardörren tillkom 1765. Det smidda järnräcket i nedre våningen torde höra till samma tid, kanske också portomfattningen, i vars slutsten synas tre blad.

Nr 62 Västerlånggatan har också tillhört Mårten Rosenstierna. Mellan 60 och 62 är en igenstängd gränd med trappsteg.

Nr 64 Västerlånggatan har byggts av Mårten Rosenstierna före 1638, då han dog, och tillhörde liksom de båda föregående husen 1651 dennes arvingar. Portalen och murarna äro kvar från byggnadstiden. Se Rörstrand!

Nr 68 Västerlånggatan. I september 1625 härjades staden av en våld, som ödelade nästan alla hus från Kåkbrinken till Funkens gränd, då Bredgränd. Den rike handlanden och kommerserådet Erik Larsson, adlad von der Linde, vars fader, Lorens Eriksson, inflyttat från Holland, inköpte 1627 av borgären Daniel Schliemann den avbrända tomten. På denna byggde von der Linde under de första åren av 1630-talet det ännu till det yttre väl bibehållna huset. Han dog 1636. Dennes son Lars (Lorens), som blev friherre och riksråd, var en munter och levnadsglad herre och Karl X Gustavs förtrogne vän.

Det berättas om fadern, kommerserådet, att »tre ting vore, som han ej ville bekänna: vad det stora stenhuset kostade honom, huru stor skada han haft på sjön, huru mycket han kostat på sin son Lars».

Den franske legationssekreteraren Ogier, som 1635 vistades i Sverige, har i sin dagbok antecknat: »Von der Lindes hus

är det mest lysande i hela staden, rikt på konstskatter, tagna från tyska städer.»

Erik Larssons arvingar överlätto huset 1637 till riksdrotsen Gabriel Gustavsson Oxenstierna, vars son Gabriel, rikskammarråd, 1647 sålde det till kronan. Året därpå skänkte drottning Kristina huset till greve Gustav Gustavsson av Vasaborg. Dennes son Gustav Adolf belånade det i rikets ständers bank, som lät sälja det på auktion. Det inropades av köpmannen Johan Scharenberg, som inflyttat från Lübeck, övergick efter hans död till arvingarna och har sedan haft många ägare.

Husets förnämsta dekoration är den av två kanoner som avledare skyddade sandstensportalen, i vars överstycke von der Lindes vapen är anbragt. På ömse sidor därom synas två bröstbilder, Mercurius och Neptunus, handelns och sjöfartens främjare, vilka banade väg för ägaren till rikedom och anseende. I två sandstenskartuscher å väggen läses: »An Gottes Segen ist alles gelegen» och »Auf Gott allein setz die Hoffnung dein!»

Nu är den vackra portalen vanställd av tio större och mindre skyltar, som skoningslöst blivit fästa i ornamenten. Se nr 51 Kornhamnstorg!

En annan sandstensportal med inskrift »Gustav Adolfs-hallen» leder till den på husets södra sida belägna gränden, vilken liksom den på norra sidan befintliga är igenstängd. Husets murar hava även andra prydnader och tångformiga ankarslutur med upprullat blad.

Nr 70 Västerlånggatan, nr 2 Funkens gränd, såldes 1633 av Lydert Lang till rådmannen Hans Hansson. Ankarslutarna vid gränden bilda årtalet 1627 och Langs och hans hustrus initialer. Husets tre våningar höga murar med mera egenomliga ankarslutur kvarstå från denna tid.

Nr 72 Västerlånggatan, nr 1 Funkens gränd, ägdes 1651 av fru Britta Grönberg. Se nr 54 Västerlånggatan! I husets yttre vittna ankarslutarna om väggarnas ursprung från 1600-talet. I andra våningens förstuga äro inmurade två inskriptionstavlor. Den ena har ett bomärke och årtalet 1656, den

andra bär inskriften: »Wirf dein Anliegen auf den Herren! Der wirdt dich vor sorgen. Psal. 55 vers.» Denna har antagligen suttit över portalen, till vilken även de i förstuguväggarna insatta bilderna hört.

Nr 74 och 76 Västerlånggatan ägdes liksom det föregående huset även av fru Britta Grönberg och 1700 av »saligh Funck». Det nuvarande utseendet av nr 74 härrör från 1867 och av nr 76 från 1778. Från sistnämnda år stannar dubbelporten med ovala ljusgluggar, nedanför vilka synas droppornament.

Nr 78 Västerlånggatan kvarstår till det yttre rätt oförändrat sedan 1791 och bestod ursprungligen av två hus, av vilka det södra, vid Triewaldsgränd belägna, ägdes av Märten Weitzer Rosenstierna. Se nr 60 och 62 Västerlånggatan, Rörstrand!

Beträffande övriga hus vid Västerlånggatan — se Prästgatan!

Nr 9 Västra Trädgårdsgatan torde vara uppfört på 1650-talet av överkamreraren Anders Bohm. Hans änka, Anna Bure, sålde 1669 såväl tomten som ett därå befintligt stenhus till ärkebiskopen Lars Stigzelius, gift med hans frände Kristina Bure. Det har sedermera i mycket förändrats.

Här bodde skalden J. H. Kellgren 1790 och dog antagligen här 1795. Se Jakobs kyrka!

Nr 11 A och B Västra Trädgårdsgatan. Nr 11 A, »Djursholmshuset», förlorade vid slutet av 1890-talet sin 1600-talskaraktär. Huset har med säkerhet ägts av Svante Banérs barska fru, Ebba Grip. Det nämnes 1651 »Fru Ebba Grips gård». Båda husen ägdes 1790 av överkammarherren greve Karl Gösta Piper, nr 11 A övergick sedan till excellensen Karl Klas Piper och 11 B till överkammarherren Erik Piper.

Samma tomt såldes till riksskattmästaren friherre Sten Bielke 1665. Efter dennes död 1684 ärvdes hela området med det därå uppförda huset vid Västra Trädgårdsgatan av hans måg lagmannen friherre Sven Turesson Ribbing, vilken sålde det till kammarherren och naturforskaren friherre Karl De Geer, född 1720, död 1778. Från dennes tid hava husen 15—17

alltjämt varit i denna släkts ägo och utgöra ett fideikommiss. Det av Sten Bielke uppförda huset skadades svårt genom branden 1728. Huslängans nuvarande utseende förskriver sig till 1860-talet.

Nr 13 Västra Trädgårdsgatan, Kocksgränden. Hörntomten ägdes 1667 av Hans Seseman, en av räknemästarens, den misslyckade poetens, förfäder, närmaste tomten i väster 1698 av skomakaren Jakob Fordehl och samtidigt den västligaste av kocken Nils Olofsson Bergs änka. Möjligen har gränden sitt namn efter denne kock. 1720 inköptes samtliga tomterna av tituläre landshövdingen Karl De Geer, född 1669, död ogift 1730. Antagligt är, att han byggt det ännu rätt väl bibehållna huset. Han ägde Lövsta, Österby, Harg, Örbyhus m. fl. bruk och gods.

Nr 15 A och B Västra Trädgårdsgatan. Tomtområdet som sträckte sig till Regeringsgatan, där nu nr 28 ligger, ägdes på 1600-talet av en Gerdt Specht, som troligen givit kvarteret, Spektern, dess namn. Spechts arvingar sålde nr 28 till bryggaren Johan Hofman. Denne överlät köpet till rådmannen Sven Törner.

Nr 17 Västra Trädgårdsgatan. Tomten anses hava tillhört riksskattmästaren Jäspér Matsson Cruus (Krus), som 1620 sålde den till amiralen Rikard (Rigert) Clerck. På 1700-talet ägdes huset av kanslipresidenten greve Anders Johan von Höpken, död 1789, ärvdes av dennes dotterson, excellensen greve Karl De Geer, född 1781, död 1861, efter dennes död av hans dotter, 1832 gift med excellensen greve Baltzar Julius Ernst von Platen, kanalbyggarens och riksståthållarens son.

Nr 19 Västra Trädgårdsgatan. Tomten ägdes på 1660-talet av »välborne Jonas Buræus». I mitten av 1700-talet kallades därvarande hus det Palmfeltska, 1790 tillhörde det översten L. J. Nordencreutz och har sedan många gånger växlat ägare.

Nr 2 Västra Trädgårdsgatan. Generallantmäterikontorets hus hör till de få, vilka bevarat sitt utseende från vasatiden. Det är liksom kasernen nr 1 å Skeppsholmen och Kronobageriet, nr 2 Sibyllegatan, prytt med svenska riksvapnet från

nämnda tid. Det har länge kallats drottning Kristinas lusthus och uppfördes för hennes räkning 1642—1644. Under Karl X Gustavs och Karl XI:s tid användes huset ända till 1691 såsom arsenal. Sistnämnda år bestämdes, att »möblerna (vapensamlingarna) i Lusthuset vid S:t Jakob skulle flyttas till Arsenalen», d. v. s. till slottet Makalös. Se Kungsträdgården!

År 1683 upprättades generallantmäterikontoret, som sedan 1691 allt framgent varit här inrymt. Vid den innevarande år företagna reparationen har det ursprungliga vapnet över porten å husets norra sida ersatts med en efterbildning av det gamla, vilket tills vidare är uppsatt i förstugan.

Vid husets tillbyggnad på 1750-talet tillkom den västra portalen, omkring 100 år senare den övre våningen.

Nr 8 Västra Trädgårdsgatan. Se De Geerska trädgården!

* * *

Yxsmedsgränd är en förvrängning av Yskemes (Jören), en bryggare, som på 1590-talet var kunglig hovleverantör. Antagligen har Göran Yskemes (Yskemits) ägt ett hus i grändens övre hörn. Namnet härledes möjligen av estniska orden öitsi och mees och skulle betyda nattvaktare.

Nr 1 Yxsmedsgränd är uppfört under 1600-talets senare hälft. Här hade troligen källaren Tre spisar sin lokal.

Nr 2 Yxsmedsgränd ägdes omkring år 1700 av Lydert Adlerschiöld, som måhända byggt det. Se nr 2 Skärgårdsgatan! Portgången torde härstamma från byggnadstiden och portalen från slutet av 1700-talet.

Nr 4 Yxsmedsgränd har sina med böjda x-formiga ankarlutar försedda murar från mitten av 1600-talet.

* * *

Zinkensdamm kallas på en karta av år 1679 »Drakenhielms stora trädgård och karpdammar» och var liksom Fatbursjön ursprungligen en naturlig, vattenfylld fördjupning i Åsön. 1682 tillhörde området kungliga rådet friherre Klas Fleming, 1683 Frans Zink och nämnes på Tillæi karta 1733 såsom dennes egendom. Den har sedan haft flera ägare, såsom fältmarskalken friherre Hugo Hamilton, kassören Krister Robsahm, möbelhandlaren Karl Adolf Grevesmühl 1790. Denne utvidgade området genom inköp av närliggande tomter, uppförde flera boningshus och förskönade platsen. I mitten av förra århundradet uthyrdes några av byggnaderna till s. k. sommarnöjen. En del av tomtområdet har måst giva plats för Södra stambanan, det övriga är snart helt och hållet bebyggt med nya hus. Flertalet av de gamla revs 1906. Några hus och rester av planteringarna äro ännu kvar på ömse sidor om Ringvägen mellan Maria folkskola och barnsjukhuset Samariten.

* * *

Ålkistan, vid Norra Brunnsvikens avlopp i Lilla Värtan, har ett lättförklarligt namn. Här låg i forna tider ett mycket besökt värdshus.

Årsta ägdes av riksrådet, amiralen och sjöhjälten Hans Klasson Bielkenstierna, son av Klas Hansson till Årsta och död 1620. Han efterträddes som ägare av sonen Klas, likaledes amiral och sjöhjälte, som 1644 utmärkte sig i slaget vid Femern och 1659 i striderna i Öresund och Bälten. Sårad och lem-lästad måste han därefter gå på kryckor. Han hade varit Karl X Gustavs guvernör och blev av honom upphöjd till friherre.

På sin dödsbädd kallade konungen honom till sig, räckte honom handen och sade: »Farväl, min hederlige Bielkenstierna! Tack för var dag, vi varit tillsammans!» Såret från Bält lade Bielkenstierna i graven 1662.

Nr 127 Åsögatan, f. d. Falkenbergsgatan, tillhör de tidigare stenhusen på Södermalm, härstammar möjligen från 1600-talets senare del och torde hava varit en malmgård. Huset och platsen kallas Hagen.

* * *

Nr 3 Österlånggatan har i murarna raka ankarlutar med upprullat blad, innehades på 1660-talet av den holländske köpmannen Govert in de Betou, reparerades efter 100 år, då handlanden Jonas Drake var dess ägare.

Nr 5 Österlånggatan fanns omkring 1700, har på gårdssidans vägg vid en stängd gränd raka ankarlutar med upprullat blad. Se Telegrafgränd! Huset ombyggdes på 1760-talet, då dess »nu varande förfallna tillstånd» beklagades.

Nr 7 Österlånggatan har sina murar med y-formiga ankarlutar kvar från 1600-talet och fick en femte våning 1805.

Nr 9, 11 och 13 Österlånggatan stamma från 1600-talet. I nr 9, som har muren utkragad vid Skeppar Karls gränd, finnas x- och y-formiga ankarlutar, i nr 11 raka med upprullat blad, och i nr 13 hava de voluter. Källaren i nr 13 har murar från medeltiden. Den kryssvälvda portgången torde vara ursprunglig. Mellan nr 9 och 11 är ett valv över Bredgränd.

Nr 15 Österlånggatan fanns 1694, då två krogar inrymdes i huset, som ägdes av Gabriel Wetts, och 1756 var köpmannen Frans Wetts dess innehavare. En våning påbyggdes 1838.

Nr 19 Österlånggatan bestod vid 1600-talets slut av två hus, av vilka det södra ägdes av krigskommissarien Jurgen von der Lieth, adlad 1685, det norra av doktor Didrik von Daht. Andra våningens vävtapeter med målade landskap tillkommo vid mitten av 1700-talet. 1876 moderniserades de sammanslagna husen. Ankarlutarna med upprullat blad vid Österlånggatan och x-formiga vid Skottgränd vittna om ursprungstiden. I detta hus hade alltsedan 1720-talet källaren Riga sina lokaler.

Nr 21 Österlånggatan. Här låg fordom den av Bellman omnämnda krogen Holländska Duhn (Dun, Thun, Dyn) även,

kallad »Hollenska Thijan». Dock torde Holländska Dyn hava varit det bland folket allmännaste namnet, möjligen syftande på det krogliv, som där fördes. Som huset 1626 ägdes av gästgivaren Tomas Parker, hade krogen gamla anor, då den i mitten av 1700-talet övergick till vinskänken Karl Pfannenstill, som även tog fastigheten i besittning. År 1873 moderniserades huset.

Nr 23 Österlånggatan. Huset har i murarna vertikala ankarlutar med upprullat blad från 1600-talet, från vilken tid även tunnvalvet över Stora Hopargränd härstammar.

Nr 25 Österlånggatan fanns år 1700. Andra våningen är utkragad vid Stora Hopargränd.

Nr 27 Österlånggatan, nr 8 Drakens gränd. Ingången vid gränden är kryssvälvd, i de nedre murarna finnas x-formiga ankarjärn. Huset har sitt utseende från 1757, då dess inre blev förändrat och »hela byggnaden rappad och anstruken» av kryddkrämaren Hindrich Brohelen.

Nr 29 Österlånggatan tillhörde år 1700 Lydert Adlerschiöld, påbyggdes med en våning och reparerades 1850, varvid kryssvalven i portgången och i den nuvarande butiken bibehölls.

Nr 31 Österlånggatan har i murarna vid den övervälda Ferkens gränd dels raka ankarlutar med upprullat blad, dels sådana med voluter och upprullat blad.

Nr 33 Österlånggatan har sina ursprungliga 1600-talsmurar och vertikala ankarlutar med upprullat blad och med voluter och upprullat blad. Det har bibehållit sitt utseende från 1798, då det påbyggdes. I den nedre trappan äro smidda trappgaller.

Nr 35 Österlånggatan kvarstår från 1600-talet, vilket ankarlutarna vid gatan och Lilla Hopargränd intyga.

Nr 37 Österlånggatan. Portalen, som är kvar från 1600-talet, har i kartuschen följande holländska inskrift: »Gaet het wel, men heeft veel vinden. Kert het Luck, wie kan se vinden? (Går det väl, har man många vänner. Vänder lyckan, huru kan man se vänner?)» Murarna med ankarlutar och de prydliga kryssvalven, pelaren i den nedre trappgången, trappgaller

och ledstänger äro från byggnadstiden. Huset tillhörde omkring år 1700 vinskänken Johan Suck, och i början av följande århundrade reparerades »detta gamla och fasta hus» av källarmästaren K. F. Sandberg, som här höll krogen Sveriges vapen. Nr 2 Pelikansgränd, 1600-talshus, har varit annex till nr 37.

Nr 39 Österlånggatan. De vackra ankarlutarna och den kryssvälvda portgången med en jonisk trappkolonn äro 1600-talsminnen.

Nr 41 Österlånggatan. Vid 1700-talets slut var den väl bibehållna byggnaden stadens tull- och accishus.

Nr 43 Österlånggatan har vid gatan och Johannesgränd smidda portgaller och vertikala ankarjärn med upprullat blad samt en s-formig portklapp vid gatan. Omkring år 1700 voro här två hus, av vilka hörnhuset vid nämnda gränd ägdes av köpmannen Johan Hollsten och huset vid den nu igenstängda Gunillas gränd, på 1530-talet Simon Skräddeles gränd, av landshövdingen Gerhard Strijks änka, Kristina Ribbing. Båda husen övergingo till löjtnanten Tomas Hollsten, vars efterträdare, gördelmakaren S. Renner, företog en sammanbyggnad omkring år 1800.

Nr 45 Österlånggatan inrymde ända sedan 1620-talet källaren Stjärnan, vilken innehades av Nils Becker och sedan övergick till hans måg vinskänken Kasten Hoff. Krogen övertogs sedan av en skomakare Kristoffer Treutman. Efter 1762 revs huset och uppfördes det nuvarande, vilket ända in på 1860-talet inhyste en sjömanskrog med samma namn och skylt och nu är Frälsningsarméns härbärge.

Nr 49 Österlånggatan tillhör Tull- och packhusen och var färdigt 1788.

Nr 51 Österlånggatan ägdes omkring slutet av 1600-talet av häradshövdingen Andreas Stiernhöök, son av Johan Stiernhöök, »den svenska lagfarenhetens fader». Den föregående ägaren var handlanden Henrik Lemmens, som var Andreas Stiernhööks svärfader. I början av 1700-talet inrymdes här källaren Den gyllene freden, vilken ännu i dag äger bestånd i samma lokaler och har sin gamla skylt kvar. Omkring 1780

tillkom genom ombyggnad det nuvarande huset, som sedermera ytterligare moderniserats.

Nr 53 Österlånggatan, Lilla bankhuset. Större delen av tomtområdet inköpte riksbanken 1772 av köpmannen Simon Bernhard Hebbe, varefter en ny byggnad uppfördes. Sedan även närliggande småtomter vid Tullgränden åren 1806 och 1819 förvärvats, blev det s. k. Nya bankhuset färdigbyggt även vid gränden.

Nr 2 Österlånggatan. Se nr 3 A och 3 B Bollhusgränd!

Nr 4 Österlånggatan. Se nr 3 C Bollhusgränd!

Nr 6 Österlånggatan torde vara uppfört under mitten av 1600-talet och bestod då av två hus, varom ankarslutarnas olikhet och det utskjutande murhörnet vittna. Det södra huset byggdes antagligen 1643. De båda husen sammanlogs 1760 av hökaren Magnus Rogstadius.

Nr 12 Österlånggatan. År 1829 berättas: »Gaveln av huset, som utgör hörnet emellan Södra Köpmanbrinken och Österlånggatan, har ifrån en till utseendet uti ganska pålitligt stånd varande vägg av ett trenne våningars stenhus i hast blivit förändrad till aspekten av en ruin. Ramlingen medtog hela gavelväggen.» Fönstren i den mitt emot liggande källaren Riga utslogos, dess ingång stängdes, och i dess ställe användes en fönsterglugg vid Skottgränden. En genomgripande ombyggnad skedde 1880.

Nr 16 Österlånggatan. Se nr 15 Baggensgatan!

Nr 18 Österlånggatan. Se nr 17 Baggensgatan!

Nr 24 Österlånggatan. Se nr 23 Baggensgatan!

Nr 28 Österlånggatan. Se nr 27 Baggensgatan!

Nr 34, 36 Österlånggatan. Se nr 86 Prästgatan!

Nr 25 och 27 Österlånggatan, Hemgården. Här låg Brandelska sockerbruket, uppfört på 1600-talet av kommerserådet Egerström och ärvt av hans måg sekreteraren Brandel. Sedan denne flyttat sin tillverkning till Blasiiholmen, användes huset till kasern för Svea artilleriregemente och 1834 och 1853 till kolerasjukhus, tidvis även till fattighärbärg.

Nr 23 Östgötagan. Tillstånd för husets uppförande erhöles 1746 av kungl. lakejen Klas Forselius.

Nr 55 Östgötagan tillhörde 1733 bryggaren Karl Rehn.

Nr 69 och 71 Östgötagan ägdes 1733 av bryggaren och handelsmannen Karl Rehn, tillhörde hans släkt in på 1800-talet och övergick 1855 till bryggaren Anders Bjürholm.

Nr 50—54 Östgötagan, f. d. Södra Tullportsgatan. Det långa envåningshuset, som nu ingår i därvarande fabriksanläggningar för tvål- och parfymtillverkning, uppfördes 1739 av bryggaren Jurgen Marquardt. Huset och bryggerirörelsen övertogs efter dennes död 1768 av sonen Karl Henrik Jurgen Marquardt. Det kvarter, inom vilket huset ligger, heter nu Obeliskan, men var, innan de nya tvärgatorna Skånegatan och Blekinggatan anlades, mycket större, omfattande även de nuvarande kvarteren Pelikanen och Pyramiden, samt kallades Postmästaren och senare Beijers trädgård efter den stora trädgård, som där anlats och ägts av generalpostmästaren Johan von Beijer.

Marquardt d. y. levde långt över sina tillgångar och måste snart sälja egendomen. 1781 blev han arresterad för fylleri, oväsen och slagsmål med sin hustru och, emedan han ej kunde erlägga böterna, dömd till 16 dygns fängelse vid vatten och bröd. I sin cessionsansökan av samma år klagar hustrun över makens »misshushållning och oregerliga» levnad, varigenom »tiggarestaven är icke allenast mig utan de små oskyldiga barnen beredd och given».

Egendomen innehades sedan av flera bryggare, och år 1843 anlades där av f. d. löjtnanten Fredrik Rosenqvist av Åkershult ett tyskt bryggeri, som förestods av en bayrare. Det var det första av detta slag i Sverige. 1847 erhöles samme Rosenqvist rättighet »att i Tyska bryggeriets trädgård i hörnet av Tullports- och Sandbergsgatorna inrätta en förlustelseplats med musik, dans, karusell, målskjutning och servering på bayerskt vis». Entréen var 8 sk. banko, en »tolvskilling». Allmänheten tillförsäkrades »frisk och hälsosam luft» trots närliggande avloppsdiken. Endast de fingo tillträde, »som

varken i avseende på uppförande eller klädsel störde anständighetens lagar eller gästernas trevnad». Genom denna inrättning hade emellertid Rosenqvist även avsett att giva allmänheten smak för det nya ölet, »bäjärskt öl», som det då kallades, och vann även sitt syfte. Arrangören var bryggmästaren Franz Bechman från Bayern. Den stora allmänheten trodde, att ölet fått sitt namn efter Beijers trädgård.

År 1849 benämndes inrättningen Södra Tivoli och försågs med utländska artister, danserskor och akrobater. Samma år upphörde förlustelserna, sedan K. A. Wallman begynt anordna liknande fester i Mosebacke trädgård med konsert, karusell, hjulunga m. m. förutom mycket ökända baler.

Mot slutet av 1860-talet övergick bryggeriet till löjtnanten Fritz Rosenqvist, son av den förutnämnde av samma släkt. Efter att hava bytt flera ägare köptes 1882 egendomen av tvålfabrikören F. Grumme.

Överskärargränd har troligen sitt namn efter överskäraren Absalon, vars hus utbjöds till försäljning på Rådhuset 1646. Gränden hette då Erik Ingemundssons gränd. En överskärares prov bestod i att överskära åtta alnar Leydens kläde på sex timmar.

Nr 1 Övre Munkbron, nr 2 Stora Gråmunkegränd. Tomten tillhörde under 1600-talets mitt amiralen Erik Ryning och var troligen bebyggd med uthus för hans stora palats, nr 2 St. Nygatan. Omkring år 1700 låg här ett hus, som tillhörde doktor Peter Schalerus, adlad Gripenflycht, död 1676. Före detta år och efter 1651 uppfördes huset, vilket ombyggdes 1861. I portgången finnas vackra kryssvalv.

I ett förutvarande hus vid gränden, som ända in på 1860-talet kallades Schaleri gränd, föddes fältmarskalken greve Erik Dahlberg den 10 okt. eller 12 dec. 1625.

Nr 3 Övre Munkbron ägdes liksom nr 6 Stora Nygatan omkring 1650 av riksmarsken greve Lars Kagg, som där låtit uppföra uthus till sitt palats nr 6 Stora Nygatan. Över porten är en sandstenskartusch från 1600-talet med två vapensköldar,

de kaggska och ribbingska. I trappgången äro kryssvalv och i gårdsmuren tångformiga ankarslutur med voluter.

Huset skänktes 1663 av riksmarskens änka, Agneta Ribbing, till boställe åt riddarholmsförsamlingens pastorer. En stor tavla av sten med en längre latinsk inskrift, nu förvarad i Gymnasiihuset å Riddarholmen, uppsattes på väggen för att erinra om gåvan, som avsåg att bevara hennes makes minne. 1689 var huset så bofälligt, att kyrkoherden Vultejus måste hyra bostad på annat håll. Därefter inköptes Gymnasiihuset till boställe.

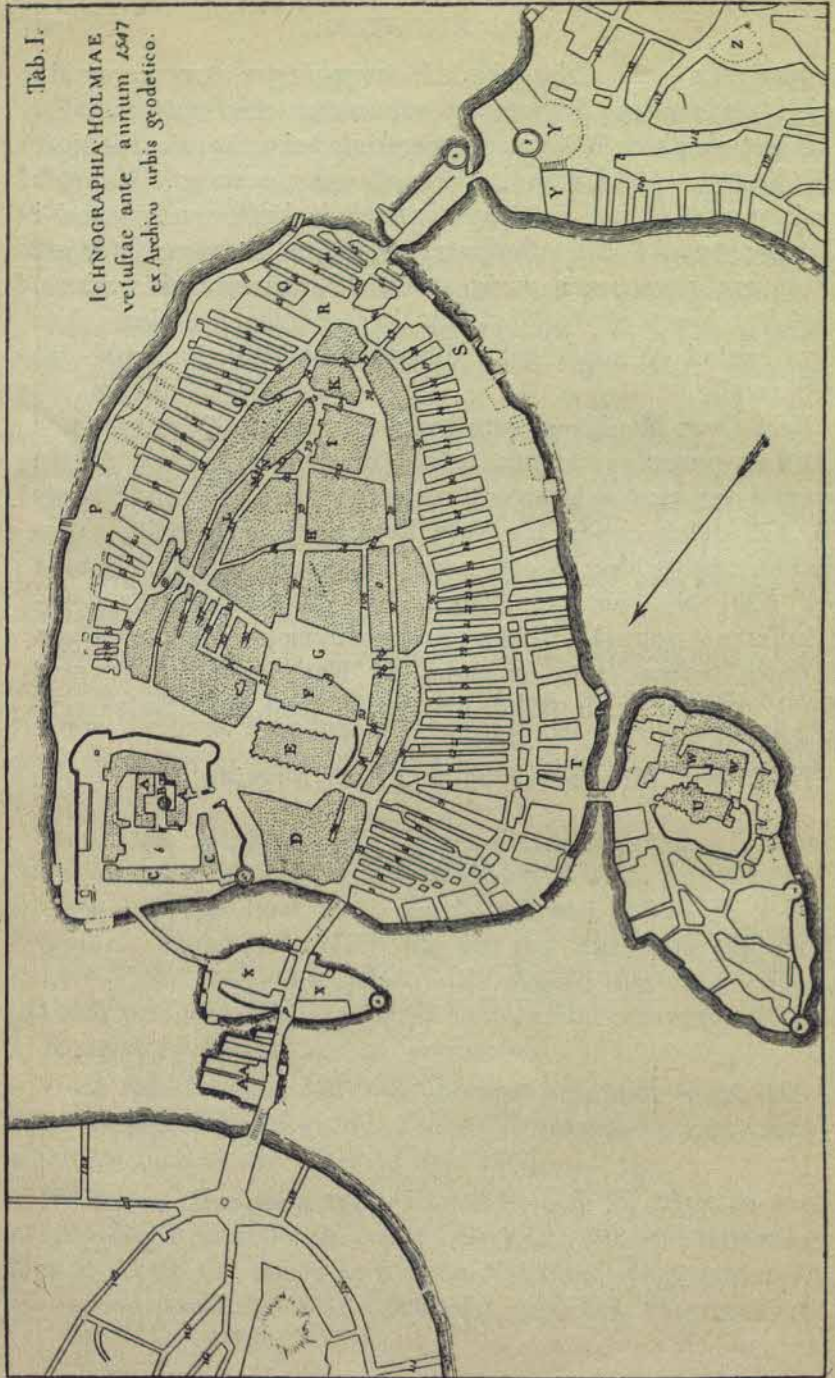
Nr 5 Övre Munkbron, som byggdes under 1600-talets senare hälft av generalguvernören Johan Olivecrantz, har vid gården ankarslutur med voluter och upprullat blad. Huset tillhörde på 1750-talet chefen för Svea livgarde friherre Pfeiff. Därutanför uppställdes på den tiden vaktparaden. På 1770-talet och 1901 blev huset ombyggt. På 1780-talet låg här »Operakällaren», som så kallades med anledning av den närbelägna Svenska teatern, som öppnades av Karl Stenborg. Se nr 2 Munkbrogatan! Nu tillhör det sedan lång tid Arméns pensionskassa.

Nr 2 Övre Munkbron. Se nr 2 Lilla Nygatan!

Tab. I.

ICHOGRAPHIA HOLMIAE
vetustae ante annum 1547
ex Archivo urbis geodetico.

Karta över Stockholm, antagligen från början av 1600-talet.

Karta öfver Stockholm på 1640-talet.

Plan öfver norra delen af Stockholm från år 1863.

Plan över södra delen av Stockholm från år 1863.

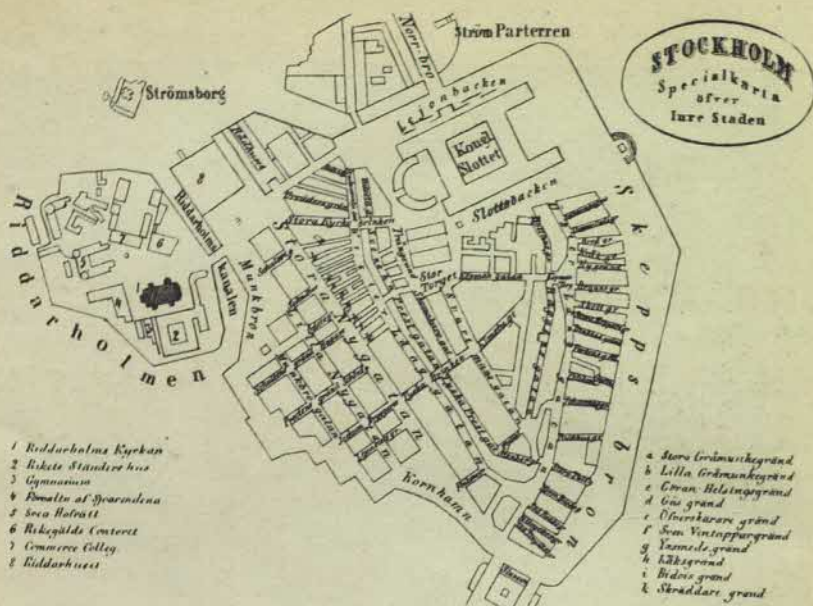

Plan över norra delen av nuvarande Stockholm.

22. Palats och kåkar.

Plan över södra delen av nuvarande Stockholm.

Plan öfver Staden inom broarna, Helgeandsholmen och Riddarholmen från år 1863.

Plan öfver nuvarande Staden inom broarna jämte Helgeandsholmen och Riddarholmen.

PERSONFÖRTECKNING

SIFFRORNA UTMÄRKA SIDOR.

- A**brahamsson, M., 316.
Absalon, 331.
Ackerman, K. M., 176.
Acrel, O., 91.
Adelcrantz, G. J., 93, 122.
Adelcrantz, K. F., 9, 68, 93, 170, 211, 239.
Adelsvärd, E. G., 184.
Adlercreutz, K. J., 197.
Adlerschiöld, L. B., 72, 218, 255, 272, 299, 301, 315, 323, 326.
Adolf Fredrik, 7, 9, 44, 61, 87, 102, 193, 269.
Adolf Johan, 86, 152, 164.
Afzelius, J. A., 17.
Agne, 242.
Ahlborn, K., 168.
Ahlström, M., 15.
Albrekt, 138, 189, 304.
Allard, J., 139.
l'Allié, M. A., 110.
Almfelt, L. P., 90.
Almqvist, K. G., 50.
Almqvist, K. J. L., 50, 250.
Alstrin, E., 256.
Alströmer, J., 54, 284.
Anckar, M., 181.
Andersén B., 126.
Andersén M., 125.
Andersén, U., 126.
Andersson, E., 98, 99.
Andersson L., 40.
Angel, E., 26.
Angermannus, A., 276.
Angermannus, O. F., 197.
Ankarcrantz, H., 133.
Ankarcrona, T., 110.
Antivari, K. T., 91, 133.
Apelberg, J. P., 10.
Apelqvist, A., 167.
Apelqvist, Ch., 41, 87, 88, 160.
Apelqvist J., 167.
Apiarie, H., 297.
Apiarie, K., 297, 309.
Apiarie, K. G., 297.
Archenholtz, J., 278.
L'Archevesque, P. H., 78, 197, 240, 284.
Arfwedsson, K. K., 36, 223.
Armfelt, G. M., 71.
Arvidsson, L., 184.
Ascheberg, R. von, 239.
Askan, J. P., 47.
Askelöf, J. K., 10.
Asker, O., 203.
Asp, P. O. von, 159.
Asplund, D., 21, 159.
Asplund, P., 284.
August, 137.
Axelsson, A. von, 51.

- B**aaz (Baazius) B. (Ekenhielm), 20.
 Bader, M., 86.
 Bagare, T., 249.
 Bagge, J., 14, 222, 288.
 Baker, 177.
 Baldauff, K., 99.
 Baldauff, K. O., 99.
 Banér, A. N., 35.
 Banér, G., 35, 223.
 Banér, G. A., 159, 316.
 Banér, J., 23, 78, 114, 194.
 Banér, P. G., 35, 227.
 Banér, S., 114, 321.
 Barck, U., 68.
 Bartels, J. K., 166.
 Bartels, H., 223, 255, 299, 300.
 Bechman, F., 330.
 Becker, N., 327.
 Beckman, J., 253.
 Bedoire, d. y. J., 18, 317.
 Beijer, H., 297.
 Beijer, J. von, 80, 223, 273, 274, 275, 276, 329, 330.
 Bellman, A., 18.
 Bellman, K. M., 15, 19, 20, 51, 66, 81, 86, 92, 101, 133, 141, 154, 164, 173, 182, 183, 201, 207, 221, 252, 287, 290, 325.
 Bellman, M., 315.
 Bendix, M., 106.
 Benediktus, M., 108, 286.
 Beniché, J., 20.
 Benter, J., 36.
 Benzelius, E. d. y., 193.
 Benzelius, H., 131, 239.
 Berch, K. R., 158.
 Berendes, J., 285.
 Berent, J., 12.
 Berettini, P. da Cortona, 266.
 Berg, 20.
 Berg, A., 156, 296.
 Berg, A. J., 255.
 Berg, G., 46.
 Berg, J., 160.
 Berg, M., 248.
 Berg, N. O., 135, 322.
 Bergenquist, J., 286.
 Bergencreutz, 286.
 Berger, 20.
 Berggren, 118.
 Bergh, A., 157.
 Bergia, M., 126.
 Bergius, P. J., 20.
 Berlien, 168.
 Bergman, M., 16, 221.
 Bergnehr, K., 128.
 Bergstrahl, J., 251.
 Berns, H. R., 21, 143.
 Berwald, F. A., 50.
 Berzelius J. J., 21, 106, 117, 141, 176.
 Bese, G. J., 71.
 Beskow, H. N., 296.
 Betou, G. in de, 66, 325.
 Beyer, 65.
 Bezelius, K., 270, 313.
 Bielke, B., 153.
 Bielke, B. J., 269.
 Bielke, E., 199.
 Bielke, E. T., 71.
 Bielke, G., 71, 153.
 Bielke, H., 34, 197, 279.
 Bielke, K., 269.
 Bielke, K. N., 199.
 Bielke, N., 30, 198, 281.
 Bielke, S., 321, 322.
 Bielke, S. K., 54.
 Bielke, T. G., 70, 194, 195.
 Bielke, T. T., 97.
 Bielkenstierna, H. K., 324.
 Bielkenstierna, K. H., 324.
 Biebers eller Biever, A. M., 11, 116.
 Birger, 97.
 Birger Jarl, 22, 27, 97, 230, 242, 256.
 Bjerken, P. av, 89.

Heti

- Bjurholm, A., 329.
 Björk, N., 100, 316.
 Björling, E. G., 17.
 Björn, A., 174.
 Blad, A., 18.
 Blanche, A., 22, 44, 202.
 Bleumortier, J., 40.
 Blom, F., 24, 37, 120, 153, 216.
 Blom, J. P., 100.
 Blücher, von, 94.
 Bogström, P., 183.
 Bohm, A., 321.
 Boklund, J., 19.
 Bolin, J., 38, 51.
 Boman, P., 201.
 Bonde, G., 24, 164, 198.
 Bonde, K. F., 24.
 Bonde, K., 46, 164, 198.
 Bonde, K. M., 270.
 Bonge, K. M., 13.
 Borg, O. E., 156.
 Borg, P. A., 156.
 Boy, W., 108.
 Brahe, B. M., 270.
 Brahe, E., 26, 47, 82, 86, 208, 260.
 Brahe, E. B., 152.
 Brahe, J., 15.
 Brahe, M. M., 47.
 Brahe, M. E., 47.
 Brahe, N., 46, 233.
 Brahe, P. d. y., 76, 97, 117, 152, 196, 233, 267, 270, 278.
 Brandelius, K., 98.
 Brandelius, M., 53.
 Brandt, J., 12.
 Brask, H., 273.
 Brask, P. K., 286.
 Braun, 99.
 Breakspeare, N., 256.
 Breant, I., 226.
 Brehmer J., 303.
 Breitholtz, F. M., 308.
 Bremer, F., 209.
 Bremer, H., 281.
 Brenner, P. J., 83.
 Brenner, S. E., 7.
 Brohelen, H., 326.
 Broman, E., 68, 71, 91, 152, 256, 296.
 Broman, K., 296.
 Bromberg, A., 125.
 Bromberg, E. P., 125.
 Brunke (van Brunkow), J., 37.
 Brusenhagen, J., 303.
 Bryggare, J., 151.
 Brynning, G., 202.
 Buchegger, H., 121.
 Buddenbrock, H. M. von, 37, 75.
 Buræus, J., 322.
 Bure, A., 221.
 Bure, K., 321.
 Bure, M., 16.
 Burman, O., 248.
 Byström, J. N., 18, 41, 216.
 Bååt, E., 109.
 Bååt, K., 152, 153, 253.
 Bååt, S., 30, 176.
 Bäck, A., 89, 91, 185.
 Bäckman, K. M., 53.
 Bähr, C. B., 252.
 Böker, L., 81.
 Bökk, M., 255.
 Bökkman, D., 116.
Cabilliau, A., 148.
 Callerman, K., 67.
 Callerman, L., 67.
 Cardell, K. von, 93, 94, 103, 160.
 Carlberg, J. E., 173, 228, 257.
 Carlbom, E., 176.
 Carlén, J. G., 21, 22.
 Carleson, E., 292.
 Carlheim-Gyllensköld, K. E., 167.

- Carlmark, 45.
 Carlskiöld, K., 9.
 Carlsson, G. von, 33.
 Carlsson, K., 47.
 Cartesius (Des Cartes), R., 9, 136.
 Cederbielke, J., 297.
 Cederhielm, K. V., 54.
 Cederström, C. M., 46.
 Chanut, P. H., 136.
 Chasne, F., 144.
 Chesnecopherus, N., 224.
 Christiernin, 26.
 Cemetsson, P., 276.
 Clerck, H. d. ä., 31.
 Clerck, H. d. y., 33.
 Clerck, R., 322.
 Cloot von Jurgensburgh, J. A., 260.
 Colliander, M. F., 57.
 Corall, 156.
 Conrat, A., 74.
 Crasson, 25.
 Cress, A., 144.
 Creutz, G. F., 31.
 Creutz, L., 212.
 Crom, J., 296.
 Cronberg, B. O., 116.
 Cronhielm, A., 30, 47.
 Cronhielm, H. E., 167.
 Cronhielm, P. C., 285.
 Cronhiorth, K. G., 51.
 Cronstedt, K. J., 157, 239.
 Cronstrand, B., 168.
 Cronström, I., 212.
 Crumbügel, K., 285.
 Crumbügel, P., 285.
 Crumbügel, B. D., 118.
 Crusenstolpe, M. J., 81.
 Cruus, A. M., 289.
 Cruus, E., 24.
 Cruus, J. M., 271, 272, 288, 289, 322.
 Cruus, K., 228.
 Cygnæa, E., 121.
Dahlberg, E., 239, 330.
 Dahlgren, K. F., 20, 53.
 Dahlqvist, P., 183.
 Dahlström, A., 82.
 Daht, D. von, 325.
 Dalin, O. von, 239.
 Danzeville, M. V., 152.
 Davidsson, V., 49, 92.
 De Besche, G., 201.
 De Broen, A. I., 45, 49.
 De Broen, J. I., 45.
 De Geer, C. F., 201.
 De Geer, J., 83.
 De Geer, K., 43, 68, 321, 322.
 De Geer, L., 82.
 De Geer, V., 47.
 Degerman, H., 108.
 De la Gardie, A. J., 30.
 De la Gardie, B. J., 69, 194.
 De la Gardie, B. P., 271, 288.
 De la Gardie, J., 8, 46, 62, 82, 108,
 142, 259, 260, 278, 302.
 De la Gardie, J. G., 117.
 De la Gardie, K. J., 26.
 De la Gardie, K., 30.
 De la Gardie, M. G., 30, 71, 76, 118,
 240, 260.
 De la Gardie, P., 22, 117.
 Desideria, 177, 230.
 Diedrichsson, G. F., 296.
 Dählström, P. C., 248.
 Dittmar, 99.
 Divou, J., 117.
 Djurberg, E., 156.
 Djurberg, J., 299.
 Djurberg, V., 297.
 Douglas, 86.
 Douglas, R., 33.
 Dowe, H. L., 12.
 Drake, J., 325.
 Drakenstierna, A. A., 59.
 Dubois, J., 178.

- Dunder, H., 217.
 Dundie, B., 29, 222, 223.
 Düben, A. von, 56.
 Düben, E. von, 306.
 Düben, H. von, 46.
 Düring, J. K. von, 269.
 Düring, O. F. von, 269.
 Dyk, N. M., 145.
 Döbeln, G. K. von, 113.
 Döbeln, J. V. von, 307.
- Eckerman, S.**, 186.
 Edelsvärd, A. V., 200.
 Ehrencrantz, G., 158.
 Ehrencrantz, J., 158.
 Ehrencrutz, J., 150, 253.
 Ehrenstrahl, D. K. von, 200, 261, 266, 289, 290.
 Ehrensvärd, J. J., 163.
 Ehrensvärd, K. A., 166.
 Ekeblad, K., 50, 78.
 Ekelund, A., 156.
 Ekenhielm, B. Baaz, 20.
 Ekeroth, L., 237.
 Ekman, H., 309.
 Ekman, J. J., 127.
 Ekman, M. R., 185.
 Ekström, A., 128.
 Ekström, I., 184.
 Eliäson, R., 60, 112, 213, 214.
 Elisabet, 151.
 Elofsson, A., 79.
 Elvius, P., 177.
 Emkott, L., 99.
 Enander, E., 54.
 Enander, K., 54.
 Enander, M. S., 54.
 Enander, M. E., 54.
 Enander, S., 54.
 Enehjelm, 149.
 Eneroth, J., 66.
- Engel, H., 104.
 Engelbrekt, 154, 230, 292.
 Engeström, G. von, 41.
 Erdmüller, E., 260.
 Erci, M., 270.
 Ericson, J., 229.
 Ericson, N., 118, 210, 229.
 Erik XIII, 139, 154, 231.
 Erik XIV, 36, 79, 86, 112, 139, 151, 154, 197, 203, 209, 227, 276, 304.
 Erik, 258.
 Eriksson, J., 299.
 Eriksson, K., 243.
 Eriksson, L., 319.
 Erling, P., 186.
 Escholin, 26.
 Eurenus, A., 117.
- Faggoth, F.**, 217.
 Fahlkrantz, K. J., 114.
 Falk, E., 79.
 Falk, P., 82.
 Falkenberg, G. von, 162.
 Falkenberg, H. von, 36.
 Falkenberg, K. von, 36, 164, 198.
 Falkenberg, M. von, 47.
 Feder, J., 217.
 Feiff, E., 83.
 Feiff, H., 184.
 Feilitzen, K. von, 167.
 Ferla, K. N., 189.
 Fersen, A. von, 68, 249.
 Fersen, H. von, 195.
 Fersen, F. A. von, 33.
 Fersen, H. A. von, 33, 34.
 Fierbrandt J., 48.
 Figreljus, 91.
 Filéen, J., 54.
 Filéen, P. E., 10, 53.
 Finlaj, 23.

- Fisk, D., 43, 134.
 Flachsén, J., 230.
 Flachsén, S. J., 230.
 Fleming, E. H., 228.
 Fleming, H., 35, 109, 303.
 Fleming, K., 67, 74, 76, 97, 111, 172,
 214, 284, 324.
 Flodin, E., 183.
 Flygare, E., 95.
 Flygare, J. M., 135.
 Flygare-Carlén, E., 95.
 Fogelberg, B. E., 22, 119.
 Forbus, A., 30, 31, 182.
 Fordehl, J., 322.
 Forsbeck, A., 286.
 Forsberg, A. F., 201.
 Forsberg, K., 128.
 Forselius, K., 329.
 Forsius, S. A., 263.
 Forsman, A., 92.
 Forsman, J., 92.
 Forster, H., 108.
 Foncquet, B., 239.
 Franc, P., 153.
 Francken, G. W. von, 176.
 Franciskus, 128.
 Fredman, A., 81.
 Fredman, J., 79, 252.
 Fredrik I, 26, 64, 66, 68, 87, 91, 118,
 122, 140, 152, 193, 194, 215, 257.
 Fredrika, 170, 202.
 Fredrik Adolf, 201.
 Frestadius, H., 50.
 Frick, J., 150, 182.
 Fries, K. M., 71.
 Frisk, E., 186.
 Fritz, G. L., 268.
 Frödbom, I., 104.
 Fröding, V., 157.
 Frölich, 186.
 Fröling, J. K., 170.
 Fuchs, R., 132.
 Fuhrman, P. H., 224, 290.
 Fuhrubom, J. E., 113.
 Fult, C., 182.
 Funck, E. H., 136, 137, 227, 261,
 272.
 Funck, J., 136, 227, 272.
 Funck, T., 72, 136, 272.
Gabrielsson, A., 35.
 Gadelius, E., 106, 114, 205.
 Gahn, H., 106.
 Garvare, J., 74.
 Gavelius, J., 17.
 Geijer, B. R., 128, 203.
 Geijer, E. G., 307.
 Georgii, P. E., 12.
 Gerhardsson, G., 87.
 Gerner, K., 80.
 Gestrén, J. H., 106.
 Gieting, E., 81.
 Giöding, A., 156.
 Gjörwell, B. L., 50.
 Gjörwell, K. K., 28, 50, 85, 90, 252
 Glenn, T., 222.
 Glock, J., 99, 207, 219, 296.
 Graagasen, R., 79.
 Grass, O., 98.
 Grelsson, J., 298.
 Gressing, L. L., 317.
 Grevesmühl, F. K. H., 284.
 Grevesmühl, K. A., 40, 111, 275, 312,
 313, 324.
 Grill, A., 56, 64, 281, 282.
 Grill, J. A., 282, 283.
 Grill, K., 56, 70, 177, 282, 283, 287.
 Grip, B. J., 189, 218.
 Grip, E., 15, 321.
 Grip, K. F., 49.
 Gripendahl, N. B. F., 151.
 Gripenflycht, (Schalerus) P., 248, 330.
 Gripenhielm, E., 91, 175.

- Gripenhielm, N., 306.
 Gripenstedt, K., 315.
 Groen, K. J., 296.
 Groen, V., 296.
 Grossy, J. B., 179, 180.
 Grothusen, A., 224.
 Grothusen, L., 224.
 Grubb, H. V., 67.
 Grubb, N., 67.
 Grubbens, A., 311.
 Grubbens, M. av, 67.
 Grubbenschöld, J., 296.
 Grumme, F., 330.
 Grund, 160.
 Grundel, A. K., 7.
 Grundel, J., 265.
 Grundel, S., 255.
 Gråberg, 149.
 Grönberg, B., 136, 318, 320, 321.
 Grönberg, P., 318.
 Grönhagen, K. H., 153.
 Gröning, J., 230.
 Grönvall, K. F., 307.
 Gustav, 85, 194.
 Gustav I, 27, 42, 69, 71, 79, 87, 108,
 119, 120, 130, 139, 144, 154, 157,
 172, 189, 197, 202, 221, 231, 233,
 234, 240, 245, 256, 257, 261, 263,
 264, 271, 273, 275, 278, 291, 293,
 305, 318.
 Gustav II Adolf, 11, 16, 22, 24, 27,
 48, 77, 78, 86, 87, 101, 111, 123,
 140, 148, 157, 172, 180, 189, 191,
 192, 193, 194, 199, 240, 270, 272,
 284, 301, 306.
 Gustav III, 9, 45, 47, 57, 71, 78, 79,
 84, 85, 87, 105, 110, 156, 167, 170,
 193, 201, 211, 225, 227, 263, 283,
 297, 302, 308.
 Gustav IV Adolf, 10, 64, 76, 77, 78,
 118, 141, 193, 225, 255, 273.
 Gustav V, 273.
 Guthermuth, C. F., 306.
 Guthermuth, E., 306.
 Gyeck, H. J., 81.
 Gyllenberg, G. F., 132, 149.
 Gyllenberg, H. A., 58.
 Gyllenberg, J., 149, 207, 317.
 Gyllenberg, K., 149, 317.
 Gyllenberg, K. D., 58.
 Gyllenberg, K. J., 117.
 Gyllenberg, O., 149.
 Gyllengrip, E. M., 51.
 Gyllenhielm, K. K., 118, 291.
 Gyllenstierna, G. G., 296.
 Gyllenstierna, G. J., 278.
 Gyllenstierna, G. N., 197.
 Gyllenstierna, K., 33, 152, 198, 269.
 Gyllenstierna, M. G., 198.
 Gärffelt, T., 158.
 Görges, 41.
 Görges, L., 156.
 Görtz, G. H. von, 81, 83.
 Göthe, E. A., 83.
 Göthe, E. G., 141.
 Götz, M., 290.
Hadrianus V, 256.
 Hagberg, S., 186.
 Hagdahl, C. E., 104.
 Hagen, J. von der, 318.
 Hahr, G., 13.
 Hallman, J. G., 44, 89.
 Hallman, K. I., 44, 50, 51.
 Hamilton, C. O., 68.
 Hamilton, H., 324.
 Hammarinus, S., 134, 166, 250, 317.
 Hammer, K., 41, 100.
 Hans, 189, 273, 291.
 Hansen(s), P., 303, 312.
 Hansson, A., 263.
 Hansson, A. S., 207.

- Hansson, H., 136, 176, 272, 320.
 Hansson, K., 324.
 Hansson, P., 255, 319.
 Haquini, J., 188.
 Haraldsson, O., 242.
 Hardt, M., 72.
 Hartmann, L., 267.
 Hartwick, O. C., 207.
 Hastfer, 116.
 Hastpher, A. B., 51.
 Hastpher, J. J., 52.
 Hatzfeld, A. von, 34.
 Hazelius, A. I., 287.
 Hebbe, J. F., 213.
 Hebbe, S., 23.
 Hebbe, S. B., 328.
 Hedberg, E., 48.
 Hedenström, A., 185.
 Hedenström, D., 297.
 Hedenström, K. (C.), 297.
 Hedman, A., 184.
 Hedman, A. P., 170.
 Hedvig Charlotta, 107.
 Hedvig Eleonora, 93, 102, 164, 235,
 266, 270.
 Heimberger, G. D., 47.
 Helledaj, H. J., 205.
 Helmfelt, S. G., 7, 265.
 Helsing, A. L., 79.
 Helsing, G., 79.
 Helsing, H., 221.
 Helsing, M., 112.
 Helsing, N., 79.
 Helvig, 192.
 Henning, P., 128.
 Henriksson, M., 98.
 Heraeus, K., 11.
 Herenberg, J., 170.
 Herenstedt, J., 82.
 Hermann, S. M., 186.
 Hermelin, K., 151.
 Hertel, H. G., 260.
 Hessenstein, von, 26.
 Hierta, L. J., 17, 56, 57, 253.
 Hiesman, K., 135.
 Hill, R., 17.
 Hindersson, L., 106.
 Hising, K. M., 125.
 Hjert, 84.
 Hjortsberg, G. O., 131.
 Hjortsberg, L., 20, 63.
 Hjärne, G. F., 143.
 Hjärne, U., 44, 91.
 Hoff, K., 78, 327.
 Hoffman, A. L., 251.
 Hoffman, J., 132.
 Hoffman, J. K., 53.
 Hofman, J., 322.
 Hoghusen, J., 317.
 Hohenlohe-Neuenstein, Ch. S. M.
 von, 196.
 Hoijer, H. L., 182.
 Holdtz, M., 144.
 Hollsten, J., 327.
 Hollsten, T., 327.
 Holm, J., 218.
 Holm, P., 178.
 Holmberg, A. E., 22.
 Holmgren, A., 79, 252.
 Holst, G., 114, 313.
 Holstenius, 164.
 Hoorn, J. van der, 124, 283, 287.
 Hoper, M., 150, 248.
 Horn, A., 66, 126.
 Horn, A. B., 91.
 Horn, B., 22, 222.
 Horn, F., 68.
 Horn, G., 31, 70, 98, 110.
 Horn, G. J., 26.
 Horn, H., 313.
 Horn, K. E., 68.
 Hornberg, K. F., 297, 309.
 Hoving, J. J., 178.
 Hoving, J., 309.

- Huldberg, U., 13.
 Hultgren, 52.
 Huwen, H. von, 130.
 Whit, N., 256.
 Håkan, 138.
 Håkansson, E., 257.
 Härleman, J., 53, 140.
 Härleman, K., 9, 53, 116, 133, 177,
 193, 239, 249, 257.
 Hägerstjerna, M., 206.
 Hästesko, G., 72, 149.
 Höijer, K. J., 222.
 Hök, E., 296.
 Hök, J., 103.
 Höpken, A. J. von, 47, 54, 55, 110,
 133, 194, 322.
 Hörner, J., 63.
 Höyers, A., 281.
 Höök, B., 307.
- I**flander, J. S., 83.
 Ignell, N., 123.
 Ike, G., 143.
 Illing, J. H., 47.
 Indebetou, 66, 325.
 Irmak, E., 156.
 Isak, A., 104, 105, 106.
 Isak, M., 105.
 Isenstierna, H., 99, 296.
 Isogæus, S., 7.
- J**akob, M., 105.
 Jakobsdotter, K., 176.
 Jernström, L., 48.
 Joannis, P., 151.
 Joensdotter, K., 217.
 Joenson eller Jonsson, P., 276.
 Joensson, P., 151.
 Johan, 114.
- Johan III, 15, 34, 36, 108, 114, 123,
 130, 139, 151, 153, 154, 157, 172,
 190, 191, 197, 209, 214, 227, 232,
 233, 234, 244, 245, 256, 258, 261,
 263, 264, 569, 271, 283, 301, 302,
 304.
 Johansson, G., 86.
 Johansson, L., 84, 124.
 Jonæ, P., 267.
 Josef Frans Oskar, 256.
 Josefina, 18, 156, 177.
 Jung, J. E., 167.
 Justi, P., 100.
 Juterbock, S., 50.
 Jönsson, J., 217.
 Jönsson, M., 40.
 Jönsson, P., 151.
- K**affe, B., 285.
 Kagg, L., 23, 197, 252, 330.
 Kahl, M., 74.
 Kammecker, A., 252.
 Kammecker, J., 86, 304.
 Kammecker, K., 86, 187.
 Kammecker, M., 304.
 Kammecker, M. J., 87.
 Kanngjutare, O., 315.
 Kanngjutare, P., 285.
 Kardewansmakare, G., 117.
 Karl August, 34, 249.
 Karl Filip, 106.
 Karl, 41.
 Karl VIII Knutsson, 60, 112, 139,
 171, 191, 192, 218, 219, 230, 231,
 291, 292, 304.
 Karl IX, 15, 16, 37, 65, 151, 154, 197,
 215, 219, 227, 261, 271, 279.
 Karl X Gustav, 44, 51, 66, 70, 93,
 120, 121, 155, 194, 195, 203, 215,
 239, 268, 319, 323, 324.

- Karl XI, 7, 17, 66, 68, 91, 102, 111, 112, 140, 148, 164, 187, 203, 215, 235, 236, 240, 265, 266, 270, 305, 317, 323.
- Karl XII, 13, 81, 83, 87, 102, 123, 133, 140, 142, 150, 158, 163, 164, 180, 196, 203, 207, 209, 224, 237, 239, 250, 260, 261, 266, 269, 272, 273.
- Karl XIII, 51, 85, 86, 118, 141, 142, 193, 227.
- Karl XIV Johan, 18, 41, 45, 47, 86, 89, 119, 141, 153, 156, 175, 193, 201, 209, 240, 256.
- Karl XV, 176.
- Kater, D., 204.
- Kater, H., 19.
- Keith, A., 15, 16.
- Kellgren, J. H., 110, 284, 321.
- Kenicius, P., 310.
- Kern, F., 283.
- Kexell, O., 51.
- Kiellström, L., 170.
- Kierman, G., 119, 162, 282.
- Kierman, M., 100, 207.
- Kiermansköld, 163.
- Kiesberg, J., 82.
- Kindelius, S. C., 299.
- Kirstein, A. U., 63, 102, 163, 308.
- Kiöler, L., 289.
- König, J. K., 167.
- Kjellin, 20.
- Klemming, H., 57.
- Klingspor, O. R., 149.
- Klinton, J., 83.
- Klockare, O., 221.
- Klosterlasse, 190.
- Knigge, J. B., 56, 57.
- Knigge, A. M. von B., 57.
- Knut, mäster, 37.
- Köbes, K., 94.
- Kock, R., 135.
- Kohlmäter, A., 252.
- Kolmäter, H., 135, 253, 315.
- Kolmodin, L., 255.
- Koschell, 116.
- Kothen, von, 149.
- Kotzebue, A. von, 63.
- Krafft, d. ä., P., 18.
- Krafft, d. y., P., 33.
- Krafft, S., 111.
- Krey, F. T., 319.
- Kristersson, S., 291.
- Kristian I, 42, 97, 291.
- Kristian II, 114, 123, 196, 259, 273, 279, 283.
- Kristina av Sachsen, 291.
- Kristina av Sverige, 9, 11, 13, 24, 27, 29, 30, 31, 33, 35, 44, 46, 48, 65, 77, 82, 86, 100, 104, 108, 109, 137, 140, 143, 144, 148, 152, 154, 172, 180, 181, 187, 191, 203, 215, 218, 226, 234, 235, 240, 260, 267, 268, 270, 273, 285, 286, 305, 320, 323.
- Kristler, H. J., 302.
- Krokus, N., 276.
- Kronberg, J., 10.
- Krus, A., 299.
- Krus, se Craus!
- Kruse, E., 33.
- Kruse, J., 185.
- Kruse, M., 82, 186.
- Kråka, K. N., 138.
- Kurck, I., 285.
- Kurck, K., 23.
- Kurzel, M. E., 251.
- Kurzell, S., 109.
- König, A., 184.
- Königsmark, H. K., 78, 264.
- Königsmark, O. V., 68.
- Köpken, M., 86.

- Lagerbielke, J., 249.
 Lagerfelt, K. G., 33.
 Lagerstedt, J., 309.
 Lagerstedt, J. G., 17.
 Lamb, D., 43.
 Lang, L., 320.
 Lange, J. G., 81.
 Lansberg, V., 167.
 Larsdotter, B., 272.
 Larsdotter, K., 250.
 Larsson, A., 210, 261, 306.
 Larsson, E., 136, 272, 319, 320.
 Larsson, J., 272.
 Larsson, M., 271.
 Larsson, O., 7.
 Laurelius, O., 150.
 Lefebure, J. H., 50, 254.
 Lehus, H., 313.
 Leijel, A., 250.
 Leijel, H. L., 250.
 Leijon, A., 271.
 Leijonancker, D. Y., 309.
 Leijoncrona, J. H., 218.
 Leijonhufvud, E., 163.
 Leijonhufvud, M., 152, 280.
 Leijonhufvud, M. S., 34.
 Leijonhufvud, S., 153.
 Leijonhufvud, S. E., 154.
 Leijonstedt, A. W., 149, 207.
 Le Maire, 45.
 Lemmens, H., 327.
 Lensus, J., 51.
 Lenman, H., 67, 307.
 Lenngren, A. M., 21, 133, 140.
 Leopold, K. G. av, 133.
 Leucovius, B. P., 272.
 Leuhusen, A. R., 130.
 Leuhusen, M., 313.
 Leuhusen, V., 290.
 Lewenhaupt, A. L., 195, 260.
 Lewenhaupt, B. D., 195.
 Lewenhaupt, Ch. E., 37, 75, 269.
 Lewenhaupt, G. A., 53, 195.
 Lewenhaupt, K. M., 195, 289.
 Lewenhaupt, L. W., 196.
 Lexelius, J., 124.
 Lidbeck, E. M., 77.
 Lidberg, K., 252.
 Lideman, K., 9.
 Lidner, B., 10.
 Liedroth, A., 296.
 Lieth, J. von der, 325.
 Lijchow, K., 72.
 Liljegren, J. G., 159.
 Liljencrantz, J., 50, 106.
 Liljenhoff, J., 123.
 Liljenhoff, P., 123.
 Liljensparre, N. H. A., 102, 103.
 Lille, J., 117.
 Lille, K., 67.
 Lille, N., 67.
 Lillie, A., 59, 78, 222.
 Lillie, K. A., 318.
 Lilliencrantz, J. G., 250.
 Lilliehorn, K. P., 167.
 Lilliehöök, M. B., 37, 196.
 Lillienstedt, J., 126.
 Linberg, O. J., 156.
 Lindberg, J., 50, 209.
 Lindblom, E., 63.
 Linde, E. L. von der, 136, 272, 319,
 320.
 Linde, L. von der, 101, 319.
 Linde, M. von der, 86.
 Lindeberg, A., 81, 94, 95.
 Lindeman, H., 36.
 Linderoth, G. V., 51.
 Lindencreutz, A., 158, 186.
 Lind-Goldschmidt, J., 167.
 Lindgren, L., 104.
 Lindhielm, M., 230.
 Lindmark, O. K., 156.
 Lindroth, K., 286.
 Lindström, A., 83.